

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Daňové zatížení fyzických osob ve vybraných zemích EU v oblasti přímých daní

Tax Burden of Natural Person in the Selected Countries of EU in the Area of Direct Taxes

Student: Bc. Petra Tomisová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.

Ostrava 2012

Zadání diplomové práce

Student:

Bc. Petra Tomisová

Studijní program:

N6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

6202T049 Účetnictví a daně

Specializace:

00 Účetnictví a daně

Téma:

**Daňové zatížení fyzických osob ve vybraných zemích EU v oblasti
přímých daní**

**Tax Burden of Natural Person in the Selected Countries of EU in the
Area of Direct Taxes**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Charakteristika přímých daní
3. Systém přímých daní v ČR a ve vybraných zemích EU
4. Srovnání daňového zatížení a daňové progresivity
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňové systémy v globálním světě*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2007. 272 s. ISBN 978-80-7357-320-1.

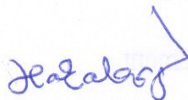
ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy členských států EU včetně Bulharska a Rumunska, legislativní základy daňové harmonizace v EU včetně Směrnice Rady 2006/112/EC*. 4. vyd. Praha: Linde, 2010. 351 s. ISBN 978-80-7201-799-7.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

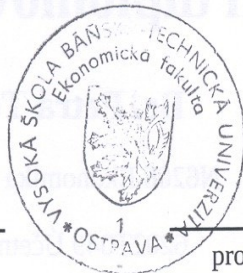
Vedoucí diplomové práce: **Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 27.04.2012

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci na téma „Daňové zatížení fyzických osob ve vybraných zemích EU v oblasti přímých daní“ včetně Přílohy č. 2, 3, 4 vypracovala samostatně mimo Přílohu č. 1., která je převzata z elektronického a knižního zdroje uvedeného v seznamu literatury.

V Ostravě 27. 4. 2012

.....
Bc. Petra Tomisová

Obsah

1. ÚVOD	5
2. CHARAKTERISTIKA PŘÍMÝCH DANÍ.....	6
2.1 VYMEZENÍ POJMU DAŇ	6
2.1.1 <i>Funkce daní</i>	6
2.1.2 <i>Třídění daní</i>	7
2.2 ZÁKLADNÍ DAŇOVÉ POJMY	10
2.2.1 <i>Daňový systém</i>	10
2.2.2 <i>Daňová soustava</i>	10
2.2.3 <i>Právní úprava daní</i>	10
2.2.3.1 Daňové subjekty.....	10
2.2.3.2 Předmět daně.....	11
2.2.3.3 Osvobození od daně.....	11
2.2.3.4 Základ daně	11
2.2.3.5 Sazba daně	11
2.2.3.6 Zdaňovací období	11
2.2.3.7 Odpočty od základu daně.....	11
2.2.3.8 Slevy na dani	12
2.3 DŮCHODOVÉ DANĚ	13
2.3.1 <i>Osobní důchodová daň</i>	13
2.3.2 <i>Daň ze zisku společností</i>	13
2.4 MAJETKOVÉ DANĚ.....	13
2.4.1 <i>Daň z nemovitostí</i>	14
2.4.2 <i>Daně z kapitálových transferů</i>	14
2.4.2.1 Daň dědická a daň z pozůstalosti	14
2.4.2.2 Daň darovací	15
2.4.3 <i>Daň z kapitálových transakcí</i>	15
3. SYSTÉM PŘÍMÝCH DANÍ V ČR A VE VYBRANÝCH ZEMÍCH EU	16
3.1 SYSTÉM PŘÍMÝCH DANÍ V ČR.....	16
3.1.1 <i>Důchodové daně</i>	18
3.1.1.1 Daň z příjmů fyzických osob	18
3.1.1.2 Daň z příjmů právnických osob	29
3.1.2 <i>Majetkové daně</i>	30
3.1.2.1 Daň z nemovitostí	30
3.1.2.2 Daň silniční	32
3.1.2.3 Daně převodové	32
3.2 SYSTÉM PŘÍMÝCH DANÍ NA SLOVENSKU	33
3.2.1 <i>Důchodové daně</i>	35
3.2.1.1 Daň z příjmů fyzických osob (Daň z příjmů fyzické osoby).....	35
3.2.1.2 Daň z příjmů právnických osob (Daň z příjmů právnické osoby)	42
3.2.2 <i>Majetkové daně</i>	43
3.3 SYSTÉM PŘÍMÝCH DANÍ V BULHARSKU.....	44

3.3.1	<i>Důchodové daně</i>	45
3.3.1.1	Daň z příjmů fyzických osob	45
3.3.1.2	Daň z příjmů právnických osob	48
3.3.2	<i>Majetkové daně</i>	49
4.	SROVNÁNÍ DAŇOVÉHO ZATÍŽENÍ A DAŇOVÉ PROGRESIVITY	50
4.1	CHARAKTERISTIKA DAŇOVÉHO ZATÍŽENÍ	50
4.2	CHARAKTERISTIKA DAŇOVÉ PROGRESIVITY	52
4.3	METODIKA VÝPOČTU DAŇOVÉHO ZATÍŽENÍ A DAŇOVÉ PROGRESIVITY	54
4.3.1	<i>Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení ve vybraných zemích EU</i>	55
4.3.1.1	Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení v České republice	55
4.3.1.2	Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení na Slovensku	57
4.3.1.3	Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení v Bulharsku	59
4.3.2	<i>Výpočet daňové progresivity</i>	64
4.3.3	<i>Srovnání čistých mezd ve vybraných zemích EU</i>	68
5.	ZÁVĚR	71
Seznam použité literatury		73
Seznam zkratk		80
Seznam tabulek		
Seznam grafů		
Seznam obrázků		
Seznam schémat		
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce		
Seznam příloh		
Přílohy		

1. Úvod

Při rozhodování, ve které zemi Evropské unie pracovat, může být jedním z rozhodujících hledisek také zjištění daňového zatížení, jelikož se v jednotlivých zemích liší, byť už vlivem rozdílného politického či daňového systému. Nezáleží pouze na výši sazeb daní z příjmů fyzických osob stanovených v zákonech, ale také na způsobu stanovení základu daně, výši zákonných odvodů na sociální pojištění a veřejné zdravotní pojištění, jenž patří mezi odvody daňového charakteru, dále odpočtů od základu daně a slev na daních, ale rovněž na skutečném zdanění příjmů.

Téma „Daňové zatížení fyzických osob ve vybraných zemích EU v oblasti přímých daní“ jsem si vybrala pro svou diplomovou práci, jelikož mě zajímalo, jak fungují daňové systémy i v jiných zemích Evropské Unie. Výběr států byl proveden dle nejnižší sazby daně z příjmů fyzických osob v Evropské unii, kterou má Bulharská republika a společné minulosti České republiky a Slovenské republiky, jelikož tvořily jeden stát až do roku 1993.

Cílem diplomové práce je charakterizovat přímé daně, především daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v České republice, Slovenské republice a Bulharské republice, dále analyzovat hodnoty daňového zatížení mezd zaměstnance, daňové progresivity, čistých ročních mezd a vyhodnotit je. Dílčím cílem je srovnat daňové zatížení poplatníka, který uplatňuje pouze základní daňovou slevu a poté poplatníka, který uplatňuje navíc slevu na jedno vyživované dítě a dále zjistit, zda vybrané země s proporcionálními sazbami daně z příjmů mají skutečně daňovou povinnost proporcionálního charakteru.

Diplomová práce je členěna do třech částí. V první části je vymezen pojem daň, funkce daní a jejich třídění, dále jsou charakterizovány daňové pojmy a obecná právní úprava přímých daní.

Druhá část je zaměřena na popis systému přímých daní České republiky, Slovenska a Bulharska a povinných odvodů z mezd zaměstnanců na povinné sociální pojištění a veřejné zdravotní pojištění. Na základě těchto teoretických aspektů vychází výpočty v praktické části.

V třetí části je uvedena metodika výpočtů daňového zatížení a daňové progresivity, zjištěn poměr čisté mzdy k hrubé mzdě, výsledky jsou analyzovány a srovnány také pomocí grafického znázornění.

Při vypracování diplomové práce byly použity metody popisu, analýzy, syntézy a metoda komparace. Práce vychází z legislativy platné k 31. 12. 2011.

2. Charakteristika přímých daní

Přímé daně jsou tzv. důchodové a majetkové, které se odvádějí příslušnému finančnímu úřadu na základě daňového přiznání na předepsaném formuláři vydaném Ministerstvem financí. Mezi důchodové daně patří daň z příjmů fyzických osob a právnických osob. Do majetkových daní náleží daň z převodu nemovitostí, daň dědická a darovací, daň z nemovitostí a daň silniční.

2.1 Vymezení pojmu daň¹

Definice pojmu daň není vymezena v legislativě, ale obecně je definována jako povinná, tedy zákonem předem stanovená platba do veřejného rozpočtu, která se vyznačuje neúčelovostí, neekvivalentností a nenávratností, ukládá se jako jednostranná povinnost bez nároku plátce na plnění ze strany státu. Daně jsou placené pravidelně v určitých časových intervalech, např. důchodové daně nebo při určitých okolnostech, např. daň darovací a dědická. Neúčelovostí se rozumí, že plátce daně nemůže ovlivnit, na jaký účel budou daně použity. Neekvivalentnost znamená, že neexistuje nárok na protihodnotu plnění za daň.

2.1.1 Funkce daní

Funkce daní vyplývá z existence veřejného sektoru, který je součástí ekonomiky a zabezpečuje tři základní funkce. Veřejný sektor zabezpečuje sociální služby, zdravotní péči, školství, veřejnou dopravu atd. Tyto služby mohou být z daní financovány buď úplně, nebo částečně a tedy mohou daně pouze doplňovat individuálním pojištěním či spořením.

Funkce daní v ekonomice jsou:²

- **alokační** – znamená umístění finančních prostředků tam, kde je jejich potřeba, takže jde v podstatě o investování veřejných výdajů a jejich optimální rozdělení,
- **redistribuční** – neboli přerozdělovací, tato funkce je důležitá, protože veřejné finance přesouvají část důchodů a bohatství od bohatých lidí k chudším, např. prostřednictvím progresivní daně z příjmů a transferů,

¹ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

² KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie: Úvod do problematiky*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2009. 120 s. ISBN 978-80-7357-423-9.

- **stabilizační** – zmírňuje cyklické výkyvy v ekonomice, vláda reguluje výši daňových příjmů podle hospodářského cyklu, v době hospodářské krize by měla daně snižovat, aby poplatníci měli více peněz k dispozici a povzbudila se poptávka po zboží a službách.

2.1.2 Třídění daní

Daně lze třídit podle různých hledisek.

Základní třídění daní:

- **Dle vazby na důchod poplatníka:**³

- **daně přímé** – platí je poplatník ze svých příjmů (DzP FO a DzP PO) a majetku (daň z nemovitostí, daň silniční) a nelze je přenést na jiného poplatníka,
- **daně nepřímé** – odvádí je subjekt (plátce), který daně neplatí, ale přenáší je prostřednictvím zvýšené ceny na poplatníka (konečného spotřebitele), např. DPH, spotřební daně.

- **Dle objektu daně:**⁴

- důchodové (příjmů),
- ze spotřeby,
- z majetku,

tyto tři vyjmenované jsou hlavní daně, dále zde patří tzv. daně z hlavy⁵ nebo daně výnosové⁶.

Třídění daní používána k analýzám jejich dopadu

- **Dle vztahu k poplatníkovi**⁴

- **osobní** – vztahují se k určitému poplatníkovi, jelikož zohledňují jeho platební schopnost, jde o osobní důchodové daně placené FO,
- **in rem** („na věc“) – nezohledňují platební schopnost poplatníků, např. spotřební daně, DPH, důchodové daně placené PO, majetkové daně.

³ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

⁴ Kubátová (2010, s. 20)

⁵ Daň z hlavy znamená daň uložená každému poplatníkovi bez ohledu na jeho příjem, tedy je pro všechny bez rozdílů stejná.

⁶ Daň výnosová se ukládá na určitý typ výnosu.

- **Dle vztahu sazby k základu daně**⁷

- **specifické** (jednotkové) – stanovené podle množství jednotek daňového základu (daň z nemovitostí) nebo množství jednotek užitečné vlastnosti v daňovém základu (spotřební daň),
- **ad valorem** („k hodnotě“) – určené podle ceny zdaňovaného základu (DPH),
- **stanovené bez vztahu ke zdaňovanému základu** – platí je všechny existující subjekty, jde o daň z hlavy a paušální daň.

- **Dle dopadu (dle stupně progrese)**⁷

Toto členění je důležité z hlediska spravedlnosti daní a jejich dopadů na poplatníky, zda větší daň platí bohatí, nebo chudí. Je vhodné vědět, jak se mění daňové zatížení s růstem důchodů poplatníků. Rozlišuje se⁸:

- **progresivní** – s růstem důchodu poplatníka míra jeho zdanění roste,

$$\frac{\text{Daň}}{\text{Důchod}} = \text{Rostoucí funkce důchodu} \quad (2.1)$$

Čím je poplatníkův důchod vyšší, tím větší daň z něho odvádí.

- **proporcionální** – s růstem důchodu se míra zdanění nemění,

$$\frac{\text{Daň}}{\text{Důchod}} = \text{Konstanta} \quad (2.2)$$

Bez ohledu na změny výše důchodu platí poplatník stále stejné % daně ze svého důchodu.

- **regresivní** – s růstem důchodu míra zdanění klesá.

$$\frac{\text{Daň}}{\text{Důchod}} = \text{Klesající funkce důchodu} \quad (2.3)$$

Čím je poplatníkův důchod vyšší, tím menší daň z něho odvádí.

⁷ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

⁸ Široký (2008, s. 54, 55)

Třídění daní z praktického hlediska⁹

- **Dle příjmové a výdajové strany veřejných rozpočtů**

- **pozitivní** – klasické daně dle definice,
- **negativní** (transfery) – poplatník je obdrží formou přímé dotace (negativní důchodová daň), nebo nepřímé dotace (záporná sazba daně z obrátu). Patří zde dávky státní sociální pomoci.

- **Dle způsobu jejich vybírání**

- **na základě daňového přiznání** – poplatník (příp. daňový poradce) vypočítá daň, za jejíž správnou výši, včasné podání DP a její zaplacení odpovídá,
- **srážkou daní u zdroje** (srážkovou daní) – vybírá se zvláštní sazbou daně, pokud poplatník není shodný s plátcem daně, např. při výplatě dividend); plátce daň vypočte a odvede z poplatníkovy příjmu, který poté obdrží čistou částku a není povinen podat daňové přiznání.
- **zálohou na daň z příjmů ze ZČ** – sráží ji zaměstnavatel (plátce) ze mzdy svému zaměstnanci (poplatníkovi daně z příjmu) během zdaňovacího období a na konci zdaňovacího období dojde k jejich zúčtování.

Institucionální třídění daní¹⁰

- **Dle daňového určení (rozpočtu do, kterého plynou)**

- **nadstátní** – odváděné do rozpočtu EU, např. dovozní cla,
- **státní** – ve federálních státech, čili federální daně, které jsou placené jednotně na celém území státu,
- **vyšších územněsprávních celků** – v ČR jde o daně krajů, ve federálních státech jsou to daně jednotlivých států federace,
- **municipální** (místní) – např. daň z nemovitostí.

- **Dle metodiky OECD¹¹**

Tato metodika rozděluje daně do šesti hlavních skupin a dalších podskupin, které jsou využívány pro porovnávání daňových charakteristik různých zemí. (viz Příloha č. 1)

⁹ Široký (2008, s. 56)

¹⁰ Kubátová (2010, s. 23)

¹¹ OECD je mezivládní organizace 34 ekonomicky nejrozvinutějších států na světě, které přijaly principy demokracie tržní ekonomiky. Tato organizace vznikla v roce 1961 a jejím cílem je napomáhat k dalšímu ekonomickému rozvoji a mezinárodní spolupráci.

2.2 Základní daňové pojmy

Mezi základní daňové pojmy patří vymezení rozdílu daňového systému a daňové soustavy, dále je třeba vysvětlit legislativní pojmy, které jsou důležité pro výpočet daňové povinnosti.

2.2.1 Daňový systém¹²

Daňový systém je širším pojmem než daňová soustava, protože zahrnuje nejen daňovou soustavu, ale také právně, organizačně a technicky konstituovaný systém institucí. Tyto instituce zabezpečují správu daní, jejich vyměřování, vymáhání a kontrolu, a rovněž systém nástrojů, metod a pracovních postupů, které tyto instituce uplatňují ve vztahu k daňovým subjektům.

2.2.2 Daňová soustava¹²

Daňová soustava je souhrn jednotlivých daní upravených v daňových zákonech vybíraných v konkrétním státě a v určitém čase, která by měla zajišťovat dostatek finančních prostředků plynoucích do státního rozpočtu. Velikost státu a jeho územní členění, ale také tradice způsobu výběru daní, a dále přijaté závazky plynoucí ze zapojení do mezinárodních integračních procesů jsou faktory, které ovlivňují uspořádání daňové soustavy.

2.2.3 Právní úprava daní

Hmotněprávní úpravy daňové oblasti bývají uváděny v několika daňových zákonech, nebo mohou být v jednom zákoně, jestliže jsou podobného typu, např. v ČR daně převodové.

2.2.3.1 Daňové subjekty

Zákon vymezuje daňový subjekt, který je povinen platit nebo odvádět daň, jako poplatníka, plátce daně nebo zástupce fyzické nebo právnické osoby. Daňovým subjektem nemůže být organizační složka právnické osoby (např. závod, provozovna), ale vždy pouze právnická osoba jako celek.

- **Poplatník daně** – osoba, jejíž předmět zdanění (příjem či majetek) je podroben dani,
- **Plátce daně** – osoba povinná daň vybranou nebo sraženou od poplatníků odvést ze zákona do veřejného rozpočtu.

¹² ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

2.2.3.2 Předmět daně

Předmět (objekt) daně je definován v daňovém zákoně a konkretizuje, co přesně podléhá zdanění za zdaňovací období. Pro účely vyměření daňové povinnosti je nutné předmět daně stanovit tak, aby se dal vymezit množstevními jednotkami pro stanovení základu daně.

2.2.3.3 Osvobození od daně

Osvobození od daně je část předmětu daně, kterou daňový subjekt není povinen zahrnout do svého daňového základu a ze které se daň nevybírání. K této části předmětu daně nelze uplatnit daňově uznatelné výdaje (náklady) s ní související. Osvobození daně může být buď úplné, nebo částečné. Úplné osvobození od daně znamená, že musí být splněny současně všechny podmínky vyjmenované v zákoně. Pokud nebude splněna jedna z daných podmínek, tak se osvobození nepoužije. Částečné osvobození od daně znamená, že je osvobozena určitá částka uvedená v zákoně a přesahující část se zahrne do příslušného daňového základu.

2.2.3.4 Základ daně

Základ daně je předmět daně vyjádřený v měrných jednotkách, buď ve fyzických (daň z nemovitostí), nebo hodnotových (peněžních) jednotkách (daň z příjmů) upravený podle zákonných pravidel.

2.2.3.5 Sazba daně

Sazba daně je způsob, jakým se vypočítá daňová povinnost ze základu daně (příp. z upraveného základu daně).

2.2.3.6 Zdaňovací období

Zdaňovací období je pravidelný časový interval, za který se základ daně vyměří a daň vybírá. Standardním zdaňovacím obdobím je 12 měsíců po sobě jdoucích, tedy kalendářní rok, ovšem může být vymezeno i jinak.

2.2.3.7 Odpočty od základu daně¹

Odpočty (úlevy) od základu daně se týkají daní z příjmů a dělí se na standardní a nestandardní. Po odečtení odpočtů nám vznikne tzv. upravený základ daně.

Standardní odpočty (nezdanitelné části) snižují základ daně o předem stanovenou konkrétní částku po splnění podmínek, které se na ně vážou. Od r. 2006 tyto odpočty byly v ČR nahrazeny slevami na dani, např. jde o slevy na dani: základní sleva na poplatníka, sleva na manželku (manžela) bez vlastních příjmů, sleva na vyživované dítě, avšak na Slovensku mají nezdanitelné části základu daně. Standardní výhody nezávisí na skutečných výdajích poplatníků a po splnění pravidel se vztahují na všechny poplatníky. Standardní odpočty obvykle zohledňují sociální postavení poplatníka.

Mezi **nestandardní odpočty** (odčitatelné položky) patří položky, které může poplatník odečíst od základu daně, jen v případě, že je sám vynaložil v prokazatelné výši, např. v ČR hodnota darů na veřejně prospěšné účely vyjmenované v zákoně o DzP, u FO zaplacené úroky ze stavebního spoření a hypotečního úvěru, zaplacené soukromé pojištění, zaplacené příspěvky na penzijní pojištění se státním příspěvkem, zaplacené členské příspěvky odborové organizaci. Jejich uplatnění může být omezeno absolutní částkou (u soukromého pojištění je max. limit 12 000 Kč), nebo relativní částkou (u darů je to max. %, které se liší u FO a PO). Tyto odpočty snižují nerovnosti v příjmech.

Do nestandardních odpočtů patří také **daňová ztráta**, která se liší tím, že je možno o ni snížit souhrn dílčích základů daně kromě DZD ze závislé činnosti a funkčních požitků, kdežto ostatní nestandardní odpočty snižovaly základ daně. Daňovou ztrátu si může poplatník uplatnit maximálně v několika následujících zdaňovacích obdobích stanovených v zákoně o daních z příjmů dané země, po zdaňovacím období, ve kterém došlo k této ztrátě a to buď najednou, nebo postupně v libovolné výši, záleží na poplatníkovi, jak potřebuje optimalizovat svou daňovou povinnost.

2.2.3.8 Slevy na dani¹³

Slevy na dani snižují vypočtenou daňovou povinnost, mohou být uplatňovány všemi poplatníky (charakter sociální dávky), využívány určitými skupinami, např. invalidé, podporovány určité aktivity, např. investice. Slevy na dani lze rozdělit na absolutní, či relativní. Absolutní sleva je dána konkrétní částkou uvedenou v zákoně, kdežto relativní sleva snižuje daň o určité %. Daňové slevy si zahrnuje poplatník sám, nebo je zohledňuje finanční úřad, záleží na systému dané země.

¹³ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vyd. Praha: 1. VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

2.3 Důchodové daně

Důchodové daně se dělí na osobní důchodovou daň a daň ze zisku korporací, které plynou do veřejných rozpočtů. Důchodové daně se významně odlišují v technice daní, tedy ve stanovení základu daně, sazby daně a způsobu výběru.

2.3.1 Osobní důchodová daň¹⁴

Ve většině zemí je osobní důchodová daň považována za nejdůležitější a pro poplatníky nejznámější daň, jelikož mají přehled, jakou část svých příjmů odvádí, čili neobdrží. Předmětem osobní důchodové daně je poplatníkům zdanitelný příjem, který obdrží za příslušné zdaňovací období. Účelem spravedlivého zdanění je, aby příjmy jednotlivců byly zdaněny stejně.

2.3.2 Daň ze zisku společností¹⁵

Předchůdcem této daně byly tzv. výnosové daně, jež nezdaňovaly přímo dosažené zisky, protože by to bylo tehdy obtížné. Avšak s rozvojem účetnictví vznikly výnosové daně, které byly uvaleny na účetní zisk podobající se dnešnímu principu. Legislativa zemí je odlišná, tudíž také jejich účetní a daňová pravidla pro stanovení základu daně a následně výpočet daňové povinnosti společností. Poplatníky jsou společnosti a předmětem daně jejich výnosy. Sazba daně ze zisku společností je lineární a bývá nižší než sazby daně z osobních důchodů. V ČR tomu tak není, i když se daň ze zisku společností dosti snížila oproti minulosti.

2.4 Majetkové daně¹⁶

V současnosti představují majetkové daně doplňkový zdroj příjmů veřejných rozpočtů, zpravidla rozpočtů příslušných municipalit. Mohou být stavovou (movitý či nemovitý majetek), nebo tokovou veličinou (čistá hodnota majetku či přírůstek majetku). Poplatníky majetkových daní mohou být FO i PO.

¹⁴ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie: Úvod do problematiky*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2009. 120 s. ISBN 978-80-7357-423-9.

¹⁵ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

¹⁶ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

Základním rozdělením majetkových daní je dle četnosti plateb, a to pravidelné a nepravidelné (jednorázové). Mezi **pravidelně placené** patří daň z nemovitostí a daň z čisté hodnoty majetku (bohatství), která se obvykle odvádí v cyklu několika let. O **nepravidelně placené** daně jde v případě daně z kapitálových transferů (dědické, darovací daň), z kapitálových transakcí (daň z převodu majetku) a z kapitálových výnosů, když změní svého vlastníka. *Daně z kapitálových výnosů* by postihovaly rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou majetku, buď by se jednalo o jeho znehodnocení, nebo zhodnocení majetku v době držby. Tento typ se samostatně nepoužívá, ale princip tohoto výnosu z majetku podléhá osobní důchodové dani. *Daň z kapitálových transakcí* se hradí z hodnoty převáděného majetku v okamžiku prodeje (úplatný převod). U *daní z kapitálových transferů* jde o bezúplatný převod majetku.

2.4.1 Daň z nemovitostí

Předmětem daně z nemovitostí jsou pozemky a stavby, které se nacházejí na území dané země. Daň z nemovitostí obvykle tvoří příjem místních rozpočtů, jelikož je zřejmé umístění a vlastnictví nemovitostí a jsou zde také poplatníkům v tomto místě poskytovány služby. Značná neoblíbenost této daně je z důvodu, že poplatníkům využívající nemovitost pro vlastní účely, z ní neplyne zdroj příjmů, ba naopak jim vznikají výdaje spojené s její údržbou.

Osvobození od daně se vztahuje především na majetek ve vlastnictví státu a nemovitosti sloužící veřejně prospěšným účelům.

Poplatníky jsou všichni vlastníci, kteří jsou povinni podat daňové přiznání k dani z nemovitostí, které se podává a platí většinou jednou ročně, příp. se platby rozloží vícekrát do roka, to je vytyčeno v zákoně o dani z nemovitostí.

Základem daně je cena nemovitého majetku v peněžních jednotkách nebo výměra ve fyzických jednotkách.

2.4.2 Daň z kapitálových transferů

Daně z kapitálových transferů se vztahují na bezúplatné převody nemovitého a movitého majetku, jedná se o daň darovací, daň dědickou či pozůstalostní. Některé země tyto daně zrušily v rámci daňových reforem.

2.4.2.1 Daň dědická a daň z pozůstalosti

Rozdíl mezi těmito daněmi spočívá ve vymezení předmětu daně. **Předmětem daně dědické** je nabytí majetku nebo jeho části děděním po zemřelém. Dědictvím se rozumí

převedený majetek na jednoho pozůstalého. **Předmětem daně z pozůstalosti** je odkázaný majetek jako celek jedním zemřelým.

Poplatníkem daně dědické je jednotlivý dědic, který nabytí dědictví ze závěti, ze zákona nebo z obou uvedených právních důvodů. Platí ji tedy za svůj nabytý podíl.

2.4.2.2 Daň darovací

Předmětem daně darovací je bezúplatné nabytí majetku na základě právního úkonu nebo v souvislosti s ním. Poplatníkem daně darovací je nabyvatel.

U daní z kapitálových transferů se uplatňují **nezdanitelná minima** a to z důvodů, že je to z administrativního hlediska jednodušší, lidé by nabytí hodnotově malých dědictví a darů mohli zatajit a jejich výběr by byl stejně nízký.

Daňové úlevy se týkají především osob v příbuzenském vztahu, které mají nižší sazby daně oproti ostatním osobám. **Osvobození od daně** se vztahuje především na majetek ve vlastnictví státu a nemovitosti sloužící veřejně prospěšným účelům.

Sazby daní dědických a darovacích mohou být v některých zemích stanoveny stejně, nebo se mohou od sebe lišit. V příslušném zákoně jsou zpravidla vymezeny skupiny podle příbuznosti k zůstaviteli v případě daně dědické nebo k dárci v případě daně darovací a příslušné sazby daní, které jsou téměř vždy progresivní.

2.4.3 Daň z kapitálových transakcí

Do daně z kapitálových transakcí patří daň z úplatných převodů nemovitého majetku, která je hrazena při jeho prodeji. **Poplatníkem** daně z převodu nemovitostí je převodce (prodávající), avšak pokud jde o vzájemnou výměnu nemovitostí, tak mají povinnost uhradit daň oba.

3. Systém přímých daní v ČR a ve vybraných zemích EU

Charakteristické rysy daňových systémů jednotlivých zemí jsou ovlivněny mnoha faktory, např. ekonomickými, kulturněhistorickými, politickými a globalizačními. Vývoj a struktura ekonomiky mají vliv na daňové systémy. V rámci fungování jednotného trhu EU probíhá harmonizace daňových systémů, ale tento proces probíhá pomalu, jelikož každá země má své zvyklosti fungování politického systému, způsoby zdanění a stanovení základu daně. Čím dál intenzivněji se projevuje mezinárodní vliv a přizpůsobování legislativě EU, a proto je potřeba daňových reforem. Daňové zákony jsou schvalovány přes politický systém, a proto se může stát, že po nových volbách se změní vládní strana a ta prosadí daňovou reformu, nebo změní některé stávající daňové zákony.

3.1 Systém přímých daní v ČR

Česká republika je vnitrozemský stát ve střední Evropě, která se stala samostatným státem 1. 1. 1993. České republice se přezdívá srdce Evropy pro svoji polohu (viz Obr. 3.1-2). Rozkládá se na území tří historických zemí (Čech, Moravy a Slezska), jejichž symbolizující znaky jsou obsaženy ve státním znaku (viz Obr. 3.1-3). Základní charakteristika ČR je pro přehlednost v Tab. 3.1.-1 a vlajka zobrazena viz Obr. 3.1-1. Česká republika má moc zákonodárnou, kterou představuje dvoukomorový parlament složený z Poslanecké sněmovny, která má 200 poslanců a Senátu, který má 81 senátorů, moc výkonnou, kterou disponuje prezident a jejímž vrcholným orgánem je vláda. Hlavou státu je prezident, který je volen každých 5 let. Od roku 2003 až do současnosti je prezidentem Václav Klaus.

Obr. 3.1-1: Vlajka ČR¹⁷

Obr. 3.1-2: Poloha ČR v Evropě¹⁸

Obr. 3.1-3 Státní znak ČR¹⁷

¹⁷ Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_republika

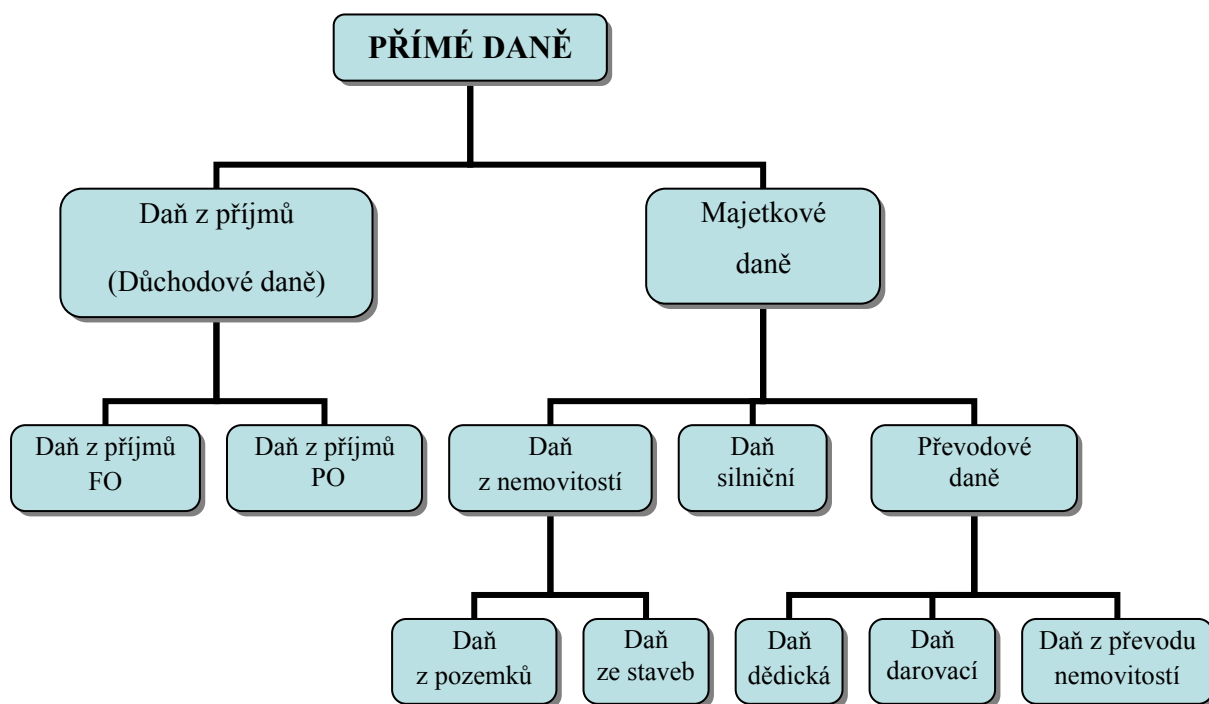
¹⁸ Zdroj: <http://ceska-republika.tripzone.cz/>

Tab. 3.1-1: Základní charakteristika České republiky

Hlavní město	Praha
Rozloha	78 867 km ² (z toho voda 1 620 km ²)
Administrativní členění	14 krajů
Počet obyvatel	10 548 527 (k 30. 9. 2011) ¹⁹
Úřední jazyk	čeština
Měna	koruna česká (CZK)
Členství v EU a předsednictví EU	1. 5. 2004 1. 1. – 30. 6. 2009 ²⁰
Členství v mezinárodních organizacích	EBRD, NATO, OECD, OSN, WTO

Zdroj: Vlastní zpracování

V následujícím schématu 3.1-1 je pro přehlednost znázorněn z daňové soustavy ČR pouze systém přímých daní v ČR.

Schéma 3.1-1: Systém přímých daní v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování

¹⁹ Zdroj: http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_lide

²⁰ Zdroj: <http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/minula-a-budouci-predsednictvi-eu-d00014325>

3.1.1 Důchodové daně

V ČR je osobní důchodová daň nazvána jako daň z příjmů fyzických osob a daň ze zisku společností jako daň z příjmů právnických osob. Důchodové daně jsou upravené v jednom zákoně, a to Zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů. V první části je daň z příjmů FO a v druhé části je daň z příjmů PO.

Procesně právní úprava byla původně zakotvena v zákoně o správě daní a poplatků a nyní je nově v Zákoně č. 280/2009 Sb., daňový řád s účinností od 1. 1. 2011.

3.1.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Poplatníky DzP FO jsou všechny fyzické osoby, které jsou zákonem rozlišeny na dva typy:

- **daňový rezident** – je poplatník, který má na území ČR bydliště nebo se zde obvykle zdržuje (déle než 183 kalendářních dní) a jehož veškeré příjmy plynoucí ze zdrojů z tuzemska a ze zahraničí podléhají zdanění v tuzemsku. Jde o tzv. *neomezenou daňovou povinnost* a musí tedy přiznat své celosvětové příjmy.
- **daňový nerezident** – je poplatník, který nemá na území ČR bydliště ani se zde obvykle nezdržuje, avšak kromě osoby zdržující se za účelem studia nebo léčení, jehož příjmy plynou pouze ze zdrojů na území ČR. Jde o tzv. *omezenou daňovou povinnost*.

Předmětem DzP FO jsou peněžní a nepeněžní příjmy, které tvoří tzv. *dílčí základy daně*:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6),
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7),
- příjmy z kapitálového majetku (§ 8),
- příjmy z pronájmu (§ 9),
- ostatní příjmy (§ 10).

V § 3 odst. 4 zákona o DzP je uvedeno, co **není předmětem daně**, např. jde o půjčky a úvěry, příjmy z rozšíření nebo zúžení společného jmění manželů, příjem plynoucí poplatníkovi, který vypomáhá s domácími pracemi v zahraničí (daňový rezident ČR) nebo v ČR (daňový nerezident ČR), a to za stravu a ubytování (au-pair), příjmy z vypořádání společného jmění manželů, částka uhrazená zdravotní pojišťovnou, o kterou byl překročen limit regulačních poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny, příjmy podléhající dědické a darovací dani.

Osvobození od daně z příjmů FO je uvedeno v § 4 zákona o DzP, např. jde o sociální příjmy, příjmy související se státní politikou bydlení, náhrady škod a pojistná plnění, některé příjmy z prodeje majetku, který není v obchodním majetku (např. příjmy z prodeje rodinného domu či bytu, pokud v něm prodávající měl bydliště nejméně po dobu 2 let bezprostředně před prodejem nebo po dobu kratší, pokud použije získané prostředky na své bytové potřeby) a některé výhry.

Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období, kterým je kalendářní rok, přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. V případě, že poplatníkovi plynou souběžně dva nebo více druhů příjmů § 6 - § 10, základem daně je součet dílčích základů daně. Od ZD se následně odečtou nestandardní odpočty (nezdanitelné části ZD uvedené v § 15 zákona o DzP a případně daňová ztráta z minulých let).

U dílčího základu daně § 7 příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti a § 9 příjmy z pronájmu lze vykázat daňovou ztrátu, pokud podle účetnictví, daňové evidence nebo podle záznamů o příjmech a výdajích, výdaje upravené podle § 23 zákona o DzP přesáhnou příjmy (rovněž upravené podle § 23 zákona o DzP). Daňovou ztrátu nebo její část lze odečíst od úhrnu DZD nejdéle v pěti bezprostředně následujících obdobích po zdaňovacím období, za které se vyměřuje.

Nezdanitelné části základu daně (§ 15)

Nezdanitelné části základu daně snižují základ daně a tedy i daňovou povinnost poplatníka. Uplatňují se buď v daňovém přiznání, nebo při ročním zúčtování prováděné zaměstnavatelem.

Účelem darů na veřejně prospěšné účely je podpořit peněžně nebo nepeněžně neziskové organizace. V zákoně o DzP je taxativně vyjmenované, co se považuje za veřejně prospěšné účely a kterých subjektů se to týká, aby tyto dary byly pro dárce daňově uznatelné. **Úhrnná hodnota darů poskytnutých na veřejně prospěšné účely²¹** musí přesáhnout 2 % základu daně nebo činit minimálně 1 000 Kč, maximálně však lze odečíst 10 % základu daně. Hodnotu poskytnutých darů lze odečíst ve zdaňovacím období, ve kterém byly prokazatelně

²¹ § 15 odst. 1 zákona o dani z příjmů ve znění pozdějších předpisů

poskytnuty. Poskytnuté dary prokazuje dárce plátcí nebo správci daně písemným dokladem, ze kterého je zřejmé, kdo je příjemcem daru, jeho hodnota, předmět, účel a datum darování.²²

Od základu daně lze odečíst jako **dar na zdravotnické účely** odběr krve bezpříspěvkového dárce, který se oceňuje částkou 2 000 Kč za jeden odběr.

Od základu daně si může poplatník odečíst částku, která se rovná **zaplaceným úrokům** ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření, úrokům z hypotečního úvěru poskytnutého bankou, sníženým o státní příspěvek, úvěr poskytnutého stavební spořitelnou a použitým na financování bytových potřeb²³ poplatníka, pokud se nejedná o bytovou výstavbu, údržbu ani o změnu stavby bytového domu nebo bytu ve vlastnictví prováděnou v rámci podnikatelské a jiné samostatné výdělečné činnosti nebo pro účely pronájmu. Pokud je více zletilých osob účastníky smlouvy na úvěr, uplatní si odpočet buď jedna z nich, anebo každá z nich rovným dílem. **Úhrnná částka úroků**, o které se snižuje základ daně ze všech úvěrů poplatníků ve stejné domácnosti, **nesmí překročit 300 000 Kč**, v případě placení úroků pouze po část roku nesmí uplatňovaná částka překročit jednu dvanáctinu této maximální částky za každý měsíc placení úroků.

Ve zdaňovacím období lze odečíst od základu daně částku rovnající se úhrnu **příspěvků na penzijní připojištění se státním příspěvkem** zaplacených poplatníkem **sníženou o 6 000 Kč²⁴**, avšak **nejvýše** v celkovém úhrnu **12 000 Kč ročně**. Nárok na tento odpočet poplatník prokáže písemnou smlouvou o penzijním připojištění a potvrzením penzijního fondu o zaplacených příspěvcích na jeho penzijní pojištění se státním příspěvkem za uplynulé zdaňovací období do 15. 2. následujícího kalendářního roku.

Za zdaňovací období lze odečíst od základu daně poplatníkem **zaplacené pojistné** ve zdaňovacím období **na jeho soukromé životní pojištění** podle pojistné smlouvy uzavřené mezi poplatníkem jako pojistníkem a pojištěným v jedné osobě a pojišťovnou, která je oprávněna k provozování pojišťovací činnosti na území ČR nebo jinou pojišťovnou se sídlem na území členského státu EU nebo Evropského hospodářského prostoru, za předpokladu, že výplata pojistného plnění je ve smlouvě sjednána až po uplynutí 60 měsíců od uzavření

²² Pokyn GFŘ č. D-6 k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

²³ Bytové potřeby jsou definovány v § 15 odst. 3 zákona o daních z příjmů v pozdějším znění

²⁴ Na základě zákona č. 428/2011 Sb., změna zákonů v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření, který nabyde účinnosti ode dne 1. 1. 2013 bude tato částka činit 12 000 Kč

smlouvy a zároveň nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník 60 let²⁵. Za zdaňovací období lze maximálně odečíst částku, která činí **v úhrnu 12 000 Kč ročně**, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami. Nárok na odečet této nezdanitelné částky poplatník prokáže příslušnou písemnou pojistnou smlouvou.

Ve zdaňovacím období lze odečíst od základu daně **zaplacené členské příspěvky členem odborové organizace** této organizací. Takto lze odečíst částku **do výše 1,5 % zdanitelných příjmů** podle § 6 kromě příjmů zdaněných zvláštní sazbou daně (srážkovou daní), avšak **maximálně do výše 3 000 Kč** za zdaňovací období. Nárok na odpočet prokáže poplatník potvrzením o výši zaplacených členských příspěvků od odborové organizace.

Ve zdaňovacím období lze odečíst od základu daně **úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání** podle zákona o ověřování a uznání výsledků dalšího vzdělávání, pokud nebyly zaplacený zaměstnavatelem ani uplatněny jako daňově uznatelný výdaj podle § 24 poplatníkem s příjmy podle § 7 zákona o DzP. **Nejvýše** lze ročně odečíst u poplatníka **10 000 Kč**, u poplatníka, který je osobou se zdravotním postižením, lze odečíst až 13 000 Kč a u poplatníka, který je osobou s těžším zdravotním postižením, až 15 000 Kč.

Slevy na dani

Slevy na dani a daňové zvýhodnění na vyživované dítě týkající se FO jsou uvedené v § 35ba a § 35c zákona o DzP. Dle § 35ba odst. 3 zákona o DzP si poplatník může uplatnit u slev na manželku/manžela, invaliditu poplatníka, držitele průkazu ZTP/P a studujícího poplatníka, částku ve výši jedné dvanáctiny za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly podmínky pro uplatnění nároku na snížení daně splněny (viz Tab. 3.1-2).

²⁵ § 15 odst. 6 zákona o dani z příjmů ve znění pozdějších předpisů

Tab. 3.1-2: Slevy na dani z příjmů FO v roce 2011

Druh slevy	Zákon o DzP	Roční výše slevy (Kč)	Měsíční výše slevy (Kč)
Základní - poplatník ²⁶	§ 35ba odst. 1 písm. a)	23 640	1 970
Manželka (manžel)	§ 35ba odst. 1 písm. b)	24 840	-
Manželka (manžel) držitelka průkazu ZTP/P (dvojnásobek)		49 680	-
Invalidita I. nebo II. stupně	§ 35ba odst. 1 písm. c)	2 520	210
Invalidita III. stupně	§ 35ba odst. 1 písm. d)	5 040	420
Držitel průkazu ZTP/P	§ 35ba odst. 1 písm. e)	16 140	1 345
Student	§ 35ba odst. 1 písm. f)	4 020	335
Daňové zvýhodnění na dítě ²⁷	§ 35c odst. 1	11 604	967

Zdroj: Vlastní zpracování a výpočty dle Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Základní slevou u DzP FO je roční sleva na poplatníka ve výši **23 640 Kč** pro rok 2011.²⁸ Tato sleva se vždy uplatňuje v celé výši.

Slevu na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč, lze uplatnit ve stejné roční výši jako sleva na poplatníka čili ve výši **24 840 Kč** ročně. **Slevu na manželku (manžela) lze zvýšit na dvojnásobek, je-li manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP/P.** Tuto slevu lze uplatnit v poměrné výši, pokud manželství trvalo pouze po část zdaňovacího období, avšak jako jedinou ji nelze využít jako měsíční slevu na dani.

²⁶ Roční sleva na poplatníka v roce 2012 činí opět 24 840 Kč.

²⁷ Daňové zvýhodnění na dítě je v roce 2012 zvýšeno na 13 404 Kč za rok.

²⁸ Sleva na poplatníka v roce 2011 činila 23 640 Kč, jelikož byla snížena oproti roku 2010 o tzv. povodňovou daň v měsíční výši 100 Kč.

Do vlastního příjmu manželky (manžela) patří všechny zdanitelné příjmy, hrubé příjmy tvořící samostatný základ daně, ale také osvobozené příjmy a sociální dávky, s výjimkou určitých sociálních dávek, které se do tohoto příjmu nezahrnují, a to dávky státní sociální podpory, dávky osobám se zdravotním postižením, příspěvek na péči, sociální služby, dávky pomoci v hmotné nouzi, státní příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem, státní příspěvky na doplňkové penzijní spoření²⁹, státní příspěvky podle zákona o stavebním spoření a o státní podpoře stavebního spoření a stipendium poskytované studujícím soustavně se připravujícím na budoucí povolání a příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou nebo jinou osobu, příjem, který plyne druhému z manželů z majetku ve společném jmění manželů. Pokud bude tato osoba, např. pronajímat byt a její daňově uznatelné výdaje přesáhnou příjmy z pronájmu (§ 9), čili nedosáhne zisku ale ztráty, tak přesto záleží na výši příjmu, který nesmí přesáhnout 68 000 Kč.

Sleva na dani, pobírá-li poplatník důchod z důchodového pojištění **pro invaliditu I. nebo II. stupně**, činí **2 520 Kč** ročně. **Sleva na dani pro invaliditu III. stupně** je ve dvojnásobné výši, čili **5 040 Kč** ročně. V případě, že je poplatník **držitelem průkazu ZTP/P** činí tato sleva na **dani 16 140 Kč** ročně.

Sleva na dani na studenta po dobu, po kterou se poplatník soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem až do dosažení věku 26 let nebo po dobu prezenčního studia do věku 28 let v doktorském studijním programu je **4 020 Kč** ročně.

Dle § 35c zákona o DZP má poplatník nárok na **daňové zvýhodnění na vyživované dítě**³⁰ žijící s ním v domácnosti **ve výši 11 604 Kč** ročně (v roce 2012 došlo ke zvýšení této slevy o 1 800 Kč), který si může uplatnit ve zdaňovacím období nebo kalendářním měsíci pouze jeden poplatník, pokud v jedné domácnosti vyživuje dítě více poplatníků. V případě, že jde o dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P, se tato sleva zdvojnásobí. Poplatník si může uplatnit

²⁹ Na základě Zákona č. 428/2011 Sb., změna zákonů v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření, který nabude účinnosti ode dne 1. 1. 2013

³⁰ ***Za vyživované dítě poplatníka se považuje dle §35c odst. 6 zákona o DzP dítě vlastní, osvojené, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě druhého z manželů (vyženěné či vyvdané) a vnuk (vnučka), pokud jeho (její) rodiče nemají příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pokud je nezletilým dítětem, zletilým dítětem až do věku 26 let, jestliže nepobírá invalidní důchod pro invaliditu III. stupně a soustavně se připravuje na budoucí povolání, nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz nebo z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.***

slevu na dítě ve výši jedné dvanáctiny za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly splněny podmínky pro jeho uplatnění a toto daňové zvýhodnění lze uplatnit již v kalendářním měsíci, ve kterém se vlastní dítě narodilo, nebo ve kterém začíná soustavná příprava dítěte na budoucí povolání, anebo ve kterém bylo dítě osvojeno.

Dle § 35c odst. 8 zákona o DzP uzavře-li zletilé dítě manželství a žije-li v jedné domácnosti s manželem (manželkou), může uplatnit manžel (manželka) slevu na dani při splnění podmínek v § 35ba, avšak nemá-li poplatník příjmy, z nichž by mohl/a uplatnit slevu na manželku (manžela), může daňové zvýhodnění na zletilé dítě uplatnit rodič dítěte, pokud s ním žije ve společné domácnosti.

Způsob aplikace daňového zvýhodnění na vyživované dítě³¹ formou:

- **slevy na dani**, kterou může uplatnit až do výše své daňové povinnosti vypočtené za příslušné zdaňovací období,
- **daňového bonusu**, pokud po odečtení slev z daňové povinnosti poplatníkovi vznikne nulová daňová povinnost a má dále nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě, tak se poplatník dostane „do mínusu“ (záporná daň), stane se tento rozdíl daňovým bonusem, avšak pokud jeho výše činí alespoň 100 Kč a **maximálně do výše 60 300 Kč** ročně,
- **slevy na dani a daňového bonusu**, vznikne kombinací obou forem, jestliže je nárok poplatníka na daňové zvýhodnění vyšší než vypočtená daňová povinnost za příslušné zdaňovací období; do výše nulové daňové povinnosti poplatník uplatní slevu na dani a zbývající část je daňovým bonusem, avšak pokud jeho výše činí alespoň 100 Kč a maximálně do výše 60 300 Kč ročně.

Důležitý je rozdíl mezi slevou na dítě a ostatními slevami a to v tom, že slevu na dítě lze uplatnit již v měsíci, ve kterém nastala daná skutečnost, např. narození dítěte (i v případě narození v posledním dni v měsíci), a jsou splněny příslušné podmínky, kdežto ostatní slevy se uplatní až v měsíci, na jehož počátku byly splněny podmínky, např. poplatník začne pobírat invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně od 15. 1. 2012, ale nárok na slevu mu vznikne od února, takže za daný rok si uplatní slevu za 11 měsíců.

³¹ Podmínky pro vyplacení daňového bonusu jsou uvedeny v § 35c odst. 4 zákona o daních z příjmů

Daňové přiznání FO podává poplatník do konce třetího měsíce následujícího po skončení zdaňovacího období (tj. 31. březen)³² nebo pokud ho zpracovává daňový poradce, lze lhůtu prodloužit do 30. června. Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok.

Sociální pojištění v ČR

Sociální pojištění v ČR platí účastníci jednotlivých čtyř subsystémů:

- veřejné zdravotní pojištění,
- nemocenské pojištění,
- důchodové pojištění,
- státní politika zaměstnanosti.

Prvním subsystémem je **veřejné zdravotní pojištění**, které je upraveno Zákonem č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění. Kritériem účasti na veřejném zdravotním pojištění je trvalý pobyt na území ČR, z toho vyplývá, že nezáleží na tom, zda účastníci mají zdanitelné příjmy či nikoli jako je tomu u sociálního zabezpečení.

Druhým subsystémem je **nemocenské pojištění**, které je upraveno Zákonem č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, které má účastníkům na tomto pojištění, např. v případě krátkodobé pracovní neschopnosti (nemoc či úraz), těhotenství a mateřství nahradit chybějící příjmy.

Třetím subsystémem je **důchodové pojištění**, které je upraveno Zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, které poskytují důchody při dlouhodobé či trvalé pracovní neschopnosti (stáří či invalidita) nebo při úmrtí živitele.

Čtvrtým subsystémem je **státní politika zaměstnanosti**, která je upravena Zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, jde o peněžitou podporu v nezaměstnanosti. Pojem sociální zabezpečení se rozumí nemocenské a důchodové pojištění, které je upraveno v zákoně o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku.

Vyměřovacím základem zaměstnance je úhrn zúčtovaných příjmů (peněžní nebo nepeněžní forma) zaměstnavatelem, které jsou předmětem daně z příjmů FO a nejsou od ní

³² Pokud však podle § 33 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu případně poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den; to neplatí, jde-li o lhůtu kratší než jeden den.

osvobozeny. Vyměřovacím základem pro pojistné na důchodové pojištění u zaměstnavatele je úhrn vyměřovacích základů jeho zaměstnanců.

U zaměstnanců je **minimální vyměřovací základ** pouze u veřejného zdravotního pojištění ve výši minimální mzdy, která činí 8 000 Kč.

Maximální vyměřovací základ pro veřejné zdravotní pojištění zaměstnance pro rok 2012 je 1 809 864 Kč, jelikož se zvýšil na 72násobek průměrné mzdy, která činí 25 137 Kč. **Pro rok 2011** byl maximální vyměřovací základ **ve výši 48násobku průměrné mzdy**, která činila 24 740 Kč, tedy **1 187 520 Kč**.

Maximální vyměřovací základ zaměstnance pro placení **pojistného na sociální zabezpečení** a státní politiku zaměstnanosti pro rok 2012 je 48násobek průměrné mzdy, tedy **1 206 576 Kč**. **Pro rok 2011** byl maximální vyměřovací základ zaměstnance **72násobek průměrné mzdy, čili 1 781 280 Kč**. Kalendářní rok je rozhodným obdobím pro maximální vyměřovací základ zaměstnance.

Dle § 4 zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti se výše pojistného pro poplatníky stanoví **procentní sazbou** z vyměřovacího základu zjištěného za rozhodné období (viz Tab. 3.1-3)

Tab. 3.1-3: Sazby sociálního pojištění

Pojistné	Zaměstnanec	Zaměstnavatel	Celkem pojistné
Důchodové pojištění	6,5 %	21,5 %	28,0 %
Nemocenské pojištění	-	2,3 % ³³	2,3 %
Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	-	1,2 %	1,2 %
Veřejné zdravotní pojištění	4,5 % ³⁴	9,0 %	13,5 %
Celkem odvody u osob	11,0 %	34,0 %	-

Zdroj: Vlastní zpracování

³³ Nemocenské pojištění u zaměstnavatelů o velikosti zaměstnanců nad 25 (dobrovolně lze zvolit i 3,3 % u zaměstnavatelů do 25 zaměstnanců)

³⁴ Za rozhodné období výše pojistného na všeobecné zdravotní pojištění je 13,5 % z vyměřovacího základu, avšak zaměstnanci z této sazby hradí pouze jednu třetinu tj. 4,5 % a zbylou část hradí zaměstnavatel, tj. 9 %.

Pojistné na sociální pojištění se vybírá ze zdanitelných příjmů, kterými se pro tyto účely rozumí zaměstnanecké příjmy (příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků § 6) a příjmy ze samostatné výdělečné činnosti (příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti § 7).

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění je příjmem zdravotních pojišťoven, který se vybírá od jejich pojištěnců. Účastníky na veřejném zdravotním pojištění jsou zaměstnanci, osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) a osoby bez zdanitelných příjmů, kteří si musí platit toto pojištění. Veřejné zdravotní pojištění neplatí tzv. státní pojištěnci, jelikož ho za ně hradí stát, např. studenti a osoby pobírající starobní důchody.

Příjem ze závislé činnosti a funkčních požitků (§ 6)

Příjmy ze závislé činnosti jsou.³⁵

- a) příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního (pracovní poměr, dohoda o provedení práce a dohoda pracovní činnosti), služebního (příjmy policistů a vojáků) nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce. Těmito příjmy se rozumějí i příjmy za práci žáků a studentů z praktického výcviku,*
- b) příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů společností s ručením omezeným a komanditistů komanditních společností, a to i když nejsou povinni při výkonu práce pro družstvo nebo společnost dbát příkazů plátce a příjmy za práci likvidátorů,*
- c) odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob (tantiémy),*
- d) příjmy plynoucí v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem závislé činnosti podle písmen a) až c) nebo funkce bez ohledu na to, zda plynou od plátce, u kterého poplatník vykonává závislou činnost nebo funkci, nebo od plátce, u kterého poplatník závislou činnost nebo funkci nevykonává.*

Poplatníkem daně tohoto příjmu je **zaměstnanec** a **plátcem** je **zaměstnavatel**, který je povinen z tohoto příjmu odvést daň nebo zálohu na daň.

Daň vybírána zvláštní sazbou daně se nazývá srážková daň, která činí 15 %. Příjmy podléhající této dani se neuvádí v obecném základu daně, ale v samostatném základu daně (§ 20b zákona o daních z příjmů).

³⁵ § 6 odst. 1 zákona o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zvláštní sazba daně se použije pouze u příjmů (viz výše) podle odst. 1 písm. a) a d) v případě, že **poplatník nepodepíše** podle § 38 zákona o DzP **Prohlášení poplatníka** daně z příjmů FO ze závislé činnosti a z funkčních požitků a jeho **příjem před zvýšením** o částku odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistnému na všeobecné zdravotní pojištění, které je povinen z těchto příjmů hradit zaměstnavatel **nepřesáhne 5 000 Kč** za kalendářní měsíc u téhož zaměstnavatele. Sráží ji plátce zpravidla ve stejný den, kdy poplatník dostane čistý příjem. Srážková daň se odvádí měsíčně, a o do konce následujícího měsíce po měsíci, ve kterém vznikla povinnost srazit daň. Takto sražená daň je konečná a již se neuvádí do daňového přiznání.

V § 6 odst. 7 zákona o DzP je uvedeno, co není předmětem daně ze závislé činnosti a funkčních požitků a v odst. 9 jsou vyjmenované osvobozené příjmy, především některá nepeněžitá plnění od zaměstnavatele v rámci pracovních a sociálních podmínek zaměstnanců (zaměstnanecké benefity).

Daň ze závislé činnosti a funkčních požitků (§ 6)

Dílčí základ daně ze závislé činnosti a funkčních požitků § 6 zákona o DzP se stanoví z tzv. **super hrubé mzdy**, která nabyla účinnosti 1. 1. 2008 v rámci reformy veřejných financí. Hrubá mzda se navýší dle § 6 odst. 13 zákona o DzP o sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem zaokrouhlené na celé koruny směrem nahoru. Poté se vypočítá daň ze základu daně sníženého o nezdánitelnou část základu daně (§ 15) a o odčitatelné položky od základu daně (§ 34) zaokrouhleného na celá sta koruny dolů (při výpočtu měsíční zálohy na daň) sazbou daně, která činí pro r. 2012 rovněž 15 %. Zjištěnou daňovou povinnost lze snížit o slevy na dani (§ 35ba).

V průběhu zdaňovacího období plátce poplatníkovi strhává měsíční **zálohy na daň z příjmů** a po jeho skončení může požádat plátce o roční zúčtování záloh, jehož podmínky jsou stanoveny v § 38ch zákona o DzP. **Roční zúčtování** provede poslední plátce (zaměstnavatel) na základě potvrzení o zdanitelných příjmech a o sražených zálohách od všech předchozích plátců za dané zdaňovací období současně s žádostí o roční zúčtování, které je povinen předložit poplatník do 15. února následujícího roku. Poplatníkovi, který nepožádá o roční zúčtování záloh nebo nepředloží včas potvrzení o zdanitelných příjmech od předchozích plátců daně, roční zúčtování plátce neprovede, a není-li poplatník povinen podat daňové přiznání, jeho daňová povinnost je splněna zálohami na daň (jen pokud neuplatňoval

odečet úroků), sraženými z příjmů ze závislé činnosti (§ 38h odst. 9 zákona o DzP). Pokud vznikne nedoplatek daně při ročním zúčtování, nevybírání se od poplatníků.

3.1.1.2 Daň z příjmů právnických osob

Poplatníky daně z příjmů právnických osob jsou osoby, které nejsou fyzickými osobami, a organizačními složkami státu. Poplatníci, kteří mají zřízení na území ČR své sídlo nebo místo vedení, mají tzv. neomezenou daňovou povinnost, musí tedy přiznat své celosvětové příjmy, jež plynou ze zdroje na území ČR a ze zahraničních zdrojů. Tyto osoby se nazývají **daňovými rezidenty ČR**. Poplatníci s omezenou daňovou povinností nemají na území ČR své sídlo nebo místo vedení a zdaňují zde pouze příjmy plynoucí ze zdrojů na tomto území, jde o tzv. **daňové nerezidenty**.

Předmětem daně z příjmů PO jsou výnosy ze všech činností a z transakcí s obchodním majetkem. U poplatníků, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem výdělečné činnosti (neziskové nebo příspěvkové organizace), jsou předmětem daně vždy příjmy z reklam, z členských příspěvků a příjmy z nájemného kromě příjmů z úplatného převodu a užívání státního majetku³⁶.

Základ daně z příjmů PO se zjišťuje z účetního výsledku hospodaření před zdaněním, tedy z rozdílu, o který výnosy přesahují náklady za dané zdaňovací období, kterým je obvykle kalendářní nebo hospodářský rok. Účetní výsledek hospodaření se transformuje na daňový základ úpravami podle zákona o daních z příjmů o položky zvyšující či snižující základ daně.

Od základu daně lze odečíst **nestandardní odpočty**, které jsou v české legislativě nazvány jako **odčitatelné položky**. Odčitatelnou položkou je např. **daňová ztráta**, která vznikla v předchozím zdaňovacím období, lze ji odečíst nejdéle v pěti bezprostředně následujících zdaňovacích obdobích, a také lze odečíst **100 % nákladů**, které poplatník vynaložil **na realizaci projektů výzkumu a vývoje**. Od základu daně sníženého o odčitatelné položky dle § 34 zákona o DzP lze dále snížit základ daně o **dary na veřejně prospěšné účely**, pokud hodnota darů činí **alespoň 2 000 Kč**, avšak v úhrnu **maximálně do výše 5 % základu daně**. Podmínky jsou stanoveny v § 20 odst. 8 zákona o DzP. Od roku 2011 lze snížit o nejvýše dalších 5 %, pokud se jedná o poskytnuté dary středním školám a vyšším odborným školám na pořízení materiálu nebo zařízení, na opravy a modernizaci zařízení k vyučování.

³⁶ § 18 odst. 3 zákona o dani z příjmů

Z upraveného základu daně zaokrouhleného na 1 000 Kč dolů se vypočítá daňová povinnost sazbou daně, která je ve výši 19 %.

Právnícké osoby si také mohou uplatnit **slevy na dani** dle § 35 zákona o DzP, aby si snížil svou daňovou povinnost. Právnícké osoby jako zaměstnavatelé mohou uplatnit slevu na dani ve výši **18 000 Kč** za každého zaměstnance se zdravotním postižením, v případě, že se jedná o zaměstnance s těžším zdravotním postižením tak ve výši **60 000 Kč**.

Daňové přiznání PO se podává rovněž do konce třetího měsíce po skončení zdaňovacího období, avšak má-li daňový subjekt povinnost nechat ověřit účetní závěrku auditorem nebo daňové přiznání zpracovává daňový poradce, tak činí tato lhůta šest měsíců.

3.1.2 Majetkové daně

Majetkové daně patří mezi historicky nejstarší vybírané daně. Z majetkových daní plyne podstatně nižší výnos než z důchodových daní. Povinnost uhradit tyto daně vzniká z titulu vlastnictví, užívání nebo změny vlastníka majetku.

3.1.2.1 Daň z nemovitostí

Daň z nemovitostí je upravena Zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí ve znění pozdějších zákonů, kterou tvoří daň z pozemků a daň ze staveb.

Daň z pozemků

Předmětem daně z pozemků jsou pozemky umístěné na území ČR a zapsané v katastru nemovitostí.

Dnem 1. ledna 2012 nabývá účinnosti novela - Zákon č. 212/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, kterou se dle ustanovení § 6 odst. 2 téhož zákona **zpevněné plochy pozemků užívané k podnikatelské činnosti** nebo v souvislosti s ní stávající předmětem daně z pozemků se speciální sazbou daně. Podle § 6 odst. 5 zákona o dani z nemovitostí se ***zpevněnou plochou pozemku** se rozumí pozemek nebo jeho část v m² evidovaný v katastru nemovitostí s druhem pozemku ostatní plocha nebo zastavěná plocha a nádvoří, jehož povrch je zpevněn stavbou podle stavebního zákona bez svíslé nosné konstrukce.*

Daná novela upřesňuje tuto problematiku, jelikož docházelo ke sporům, zda se zpevněné plochy (parkoviště, komunikace, výstavní plochy, plochy pro překládání zboží, aj.) mají danit

jako daň z pozemků nižší sazbou, nebo jako daň ze staveb. Při rozhodování se zjišťovalo, zda se jedná o samostatnou nemovitost či nikoli a tedy pouze o způsob využití. Judikáty se v téhle oblasti lišily, a proto bylo nutné tenhle problém jasně vyřešit.³⁷

Poplatníky jsou vlastníci pozemků, u pronajatých pozemků jsou jimi nájemci, u pozemků, jejichž majitel je neznámý, jsou jimi uživatelé.

Základem daně je buď cena zjištěná vynásobením skutečné výměry pozemku v m² průměrnou cenou půdy stanovenou na 1 m² Vyhláškou Ministerstva zemědělství ČR, pokud se jedná o pozemky v § 5 odst. 1 zákona o dani z nemovitostí. Dále cena pozemku zjištěná nebo skutečná výměra pozemku vynásobená částkou 3,80 Kč, pokud jde o pozemky v § 5 odst. 2 a u ostatních pozemků jejich skutečná výměra.

Sazby daně pro jednotlivé druhy pozemků jsou rozlišeny v § 6 zákona o dani z nemovitostí. U stavebních pozemků se základní sazba daně ještě násobí **koeficientem dle počtu obyvatel** v obcích a nově ve statutárních městech³⁸.

Daň ze staveb

Předmětem daně ze staveb jsou stavby na území ČR vymezené v § 7 odst. 1. **Poplatníky daně** jsou vlastníci staveb, bytu nebo samostatného nebytového prostoru.

Základem daně ze stavby je výměra půdorysu nadzemní části stavby v m² (zastavěná plocha), dále z bytu nebo samostatného nebytového prostoru je výměra podlahové plochy v m² vynásobená koeficientem 1,20 (upravená podlahová plocha). **Sazby daně** jsou stanoveny v § 11 zákona o dani z nemovitostí.

U obytných domů a u ostatních staveb tvořících jejich příslušenství, u bytů a ostatních samostatných nebytových prostorů, případně základní sazba daně zvýšená u zastavěných ploch staveb se základní sazba daně ještě násobí **koeficientem dle počtu obyvatel** v obcích a ve statutárních městech.

Obec může obecně závaznou vyhláškou pro všechny nemovitosti na svém území stanovit **místní koeficient** dle § 12 zákona o dani z nemovitostí, kterým se vynásobí vypočtená daň za jednotlivé druhy nemovitostí.

³⁷ Zdroj: <http://www.podnikatel.cz/clanky/dan-z-nemovitosti-v-roce-2012-vime-co-se-meni/>

³⁸ Před novelou zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, která nabyla účinnosti od 1. 1. 2012, nebylo ustanovení o koeficientu pro statutární města.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Daňové přiznání poplatníci podávají příslušnému správci daně do 31. 1. zdaňovacího období a splatná je nejpozději do 31. 5 a do 30. 11. nebo pokud nepřesáhne 5 000 Kč tak pouze do 31. 5. běžného zdaňovacího období.

3.1.2.2 Daň silniční

Předmětem daně silniční jsou silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla registrovaná a provozovaná v ČR, pokud slouží k podnikatelské nebo samostatné výdělečné činnosti, avšak vždy vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 t sloužící k přepravě nákladů.

Poplatníky daně jsou fyzické nebo právnické osoby, které jsou provozovateli vozidel zapsaných v technickém průkazu nebo jeho uživateli, rovněž zaměstnavatelé vyplácející cestovní náhrady svým zaměstnancům.

Základem daně je dle § 5 zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční *zdvihový objem motoru v cm³ u osobních automobilů, součet největších povolených hmotností na nápravy v tunách a počet náprav u návěsů, největší povolená hmotnost v tunách a počet náprav u ostatních vozidel.*

Sazby daně jsou rozlišeny podle jednotlivých druhů vozidel a lze je snížit či zvýšit podle podmínek uvedených v § 6 zákona o dani silniční.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Poplatník platí čtyřikrát ročně zálohy na tuto daň, a to do 15. 4., 15. 7., 15. 10. 15. 12. Daňové přiznání podává poplatník nejpozději do 31. 1. i v případě, že ho zpracovává daňový poradce.

3.1.2.3 Daně převodové

Daně převodové jsou upraveny v jednom zákoně č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, tzv. troj daň.

Daň dědická

Předmětem daně dědické je bezúplatné nabytí majetku (nemovitý, movitý) děděním. **Poplatníky daně** jsou dědicové, kteří nabyli dědictví nebo jeho část smluvně (ze závěti), ze zákona nebo z obou těchto právních důvodů.

Základem daně je cena majetku nabytého jednotlivým dědicem snižená o prokazatelné dluhy zůstavitele, hodnotu osvobozeného majetku, náklady na pohřeb, odměna a výdaje notáře.

Daň darovací

Předmětem daně darovací je bezúplatné nabytí nemovitého a movitého majetku a jiného majetkového prospěchu na základě právního úkonu nebo v souvislosti s ním. **Poplatníky daně** jsou nabyvatelé.

Základem daně je cena nabytého majetku snižená o prokázané dluhy, hodnotu osvobozeného majetku, clo a daň placené při dovozu.

Daň z převodu nemovitostí

***Předmětem daně** je úplatný převod nebo přechod vlastnictví k nemovitostem. O jeden převod nemovitosti se jedná při vzájemné výměně nemovitostí.*

Poplatníkem daně je zpravidla převodce (prodávající), může jím být i nabyvatel, např. při výkonu rozhodnutí nebo exekuci, nebo převodce i nabyvatel, v případě vzájemné výměny nemovitostí.

Základem daně je v běžném případě cena zjištěná nebo smluvní, záleží, která z nich je vyšší, další případy jsou vymezeny v § 10 odst. 1 písm. b) až k) zákona o dani dědické, darovací a z převodu nemovitostí

Pro výpočet těchto daní jsou osoby zařazeny do tří skupin. V první a druhé skupině jsou příbuzné osoby, které jsou od daní dědické a darovací osvobozeny, a ve třetí skupině jsou zařazené ostatní fyzické a právnické osoby, pro které platí osvobození pouze do určité částky nabytého majetku za stanovených podmínek v § 19 zákona o dani dědické, darovací a z převodu nemovitostí. **Sazby daně** dědické a darovací jsou vymezené v § 12 - § 14 zákona, vypočtená daň dědická se ještě vynásobí koeficientem 0,5. Sazba daně z převodu nemovitostí pro všechny skupiny osob činí 3 % ze základu daně.

Daňové přiznání poplatníci daně dědické a darovací podávají svému místně příslušnému správci daně do 30 dnů ode dne, ve kterém došlo právním skutečnostem vyjmenované v § 21 odst. 1 kromě osvobozeného nabytí majetku, a k dani z převodu nemovitostí nejpozději do konce třetího měsíce následujícího po měsíci, ve kterém došlo k právním skutečnostem vyjmenovaných v § 21 odst. 2 zákona.

3.2 Systém přímých daní na Slovensku

Slovenská republika je vnitrozemský stát ve střední Evropě (viz Obr. 3.2-2), která se stala samostatným státem 1. 1. 1993. Od tohoto roku je státní znak (viz Obr. 3.2-3) součástí státní vlajky (viz Obr. 3.2-1). Slovensko se svou kulturou podobá České republice, avšak slovenské

dějiny se liší od českých. Základní charakteristika SR je pro přehlednost v Tab. 3.2.-2. Slovenská republika má moc zákonodárnou, kterou představuje jednokomorový parlament (Národná rada Slovenskej republiky), která má 150 poslanců, moc výkonnou, kterou disponuje prezident a jejímž vrcholným orgánem je vláda. Hlavou státu je prezident, který je volen každých 5 let v přímých volbách tajným hlasováním.³⁹ Od roku 2004 až do současnosti je prezidentem Ivan Gašparovič.

Obr. 3.2-1: Vlajka SR⁴⁰

Obr. 3.2-2: Poloha SR v Evropě⁴¹

Obr. 3.2-3 Státní znak SR⁴⁰

Tab. 3.2-1: Základní charakteristika Slovenské republiky

Hlavní město	Bratislava
Rozloha	49 035 km ²
Administrativní členění	8 krajů
Počet obyvatel	5 445 324 (k 30. 9. 2011) ⁴²
Úřední jazyk	slovenština
Měna	EURO (EUR) od 1. 1. 2009
Členství v EU a předsednictví EU	1. 5. 2004 1. 7. – 31. 12. 2016 ²⁰
Členství v mezinárodních organizacích	SEI, EBRD, IBRD, MMF, NATO, OBSE, OSN, WTO

Zdroj: Vlastní zpracování

Daňová soustava Slovenska se člení na přímé a nepřímé daně. Přímé daně se rozlišují na státní a místní daně. V následujícím schématu 3.2-1 je pro přehlednost znázorněn z daňové soustavy Slovenska pouze systém přímých daní, především státní daně a některé místní daně, které dříve patřily do státních daní.

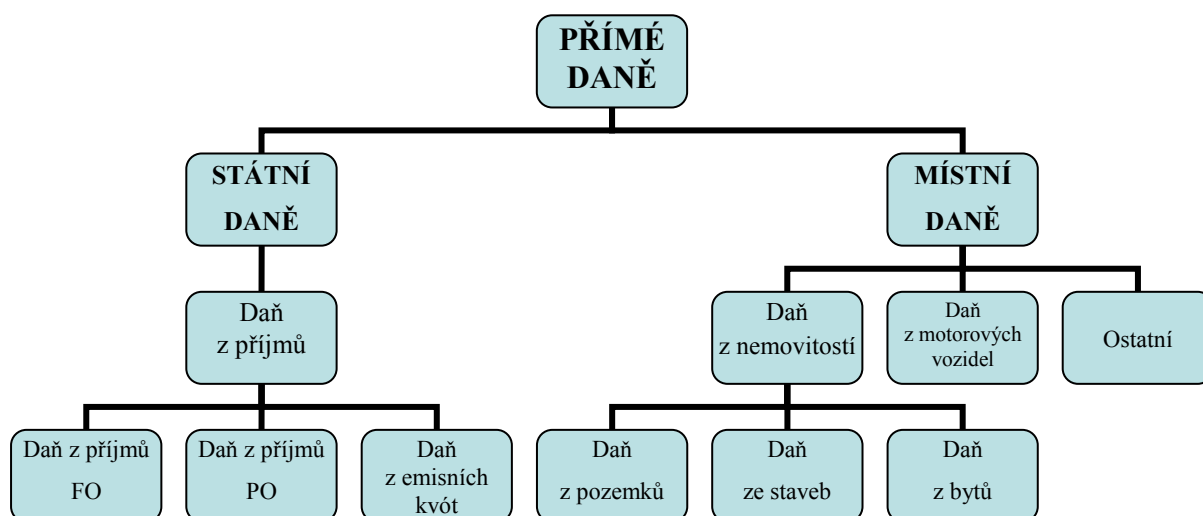
³⁹ Zdroj: <http://www.zbierka.sk/Dokumenty/Download/36/Default.aspx>

⁴⁰ Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Slovensko>

⁴¹ Zdroj: <http://slovensko.tripzone.cz/>

⁴² Zdroj: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=40930>

Schéma 3.2-1: Systém přímých daní na Slovensku

Zdroj: Vlastní zpracování z <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3836>

3.2.1 Důchodové daně

Na Slovensku je osobní důchodová daň nazvána jako daň z příjmů fyzické osoby a daň ze zisku společností jako daň z příjmů právnické osoby. Důchodové daně jsou upravené v jednom zákoně, a to Zákonem č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů v znění neskorších predpisov.

3.2.1.1 Daň z příjmů fyzických osob (Daň z příjmů fyzické osoby)

Poplatníci daně z příjmů fyzických osob jsou zákonem rozlišeny na dva typy:

- daňový rezident,
- daňový nerezident.

Definice daňového rezidenta a nerezidenta je uvedena v základních pojmech v § 2 Zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů.

Předmětem daně z příjmů FO jsou peněžní a nepeněžní příjmy, které tvoří tzv. dílčí základy daně:

- příjmy ze závislé činnosti (§ 5),
- příjmy z podnikání, z jiné samostatné výdělečné činnosti a z pronájmu (§ 6),
- příjmy z kapitálového majetku (§ 7),
- ostatní příjmy (§ 8).

V § 3 odst. 2 je uvedeno, co **není předmětem daně**, např. jde o půjčky a úvěry, příjmy z dědictví a darování. **Osvobození od daně z příjmů FO** je uvedeno v § 9 zákona o dani z příjmů, např. jde o příjmy z prodeje bytu nebo domu, movitých věcí nezahrnutých v obchodním majetku, sociální příjmy a transfery, přijaté náhrady škod a pojistná plnění a stipendia.

Základem daně je součet dílčích základů daně podle jednotlivých druhů příjmů § 5 - § 8 zákona o dani z příjmů, který lze snížit o daňovou ztrátu kromě dílčího základu daně ze závislé činnosti.

Nezdanitelné části základu daně (§ 11)⁴³

Základ daně lze snížit o nezdanitelné části základu daně, které lze uplatnit od roku 2011 na tzv. aktivní příjmy, kterými jsou příjmy ze závislé činnosti, z podnikání anebo z jiné samostatné výdělečné činnosti.⁴⁴

Tab. 3.2.1.1-1: Nezdanitelné části základu daně v roce 2012 (v EUR)

Nezdanitelná část základu daně (NČZD)	Základ daně poplatníka	Příjem manželky (PM)	Roční výše NČZD	Měsíční výše NČZD
Poplatník	≤ 18 983	-	3 644,74	303,73
	> 18 983	-	8 390,43 – ¼ ZD	699,20 – ¼ ZD
Manželka (manžel)	≤ 33 561,94	0	3 644,74	303,73
		< 3 644,74 > 3 644,74	3 644,74 – PM 0	303,73 - PM 0
	> 33 561,94	nepobírala pobírala	12 035,22 - ¼ ZD 12 035,22 – (¼ ZD) - PM	1 002,94 – ¼ ZD 1 002,94 – (¼ ZD) - PM

Zdroj: Vlastní zpracování dle Zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů

⁴³ Zdroj: <http://www.finance.sk/hospodarstvo/socialna-sfera/zivotne-minimum/>

⁴⁴ Zdroj: <http://www.podnikajte.sk/prevadzka-firmy/c/337/category/dane-a-odvody/article/zmeny-zakon-o-dani-z-prijmov-2011.xhtml>

Tab. 3.2.1.1-2: Nezdanitelné části základu daně v roce 2011 (v EUR)

Nezdanitelná část základu daně (NČZD)	Základ daně poplatníka	Příjem manželky (PM)	Roční výše NČZD	Měsíční výše NČZD
Poplatník	$\leq 18\,538$	-	3 559,30	296,60
	$> 18\,538$	-	8 193,80 – $\frac{1}{4}$ ZD	682,82 – $\frac{1}{4}$ ZD
Manželka (manžel)	$\leq 32\,775,18$	0	3 559,30	296,60
		$< 3\,559,30$ $> 3\,559,30$	3 559,30 – PM 0	296,61 - PM 0
	$> 32\,775,18$	nepobírala pobírala	11 753,09 - $\frac{1}{4}$ ZD 11 753,09 – ($\frac{1}{4}$ ZD) - PM	979,42 – $\frac{1}{4}$ ZD 979,42 – ($\frac{1}{4}$ ZD) - PM

Zdroj: Vlastní zpracování dle Zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmov

Nezdanitelná část základu daně na poplatníka je částka ve výši 19,2násobku životního minima⁴⁵ platného k 1. 1. daného zdaňovacího období, pokud poplatníkův základ daně se rovná nebo je nižší než 100násobek životního minima, které je stanoveno ve výši 189,83 EUR⁴⁶ k 1. 1. 2012. Nezdanitelná část základu daně na poplatníka v tomto roce je 3 644,74 EUR ročně, pokud je poplatníkův základ daně nižší anebo se rovná částce 18 983 EUR.

V případě, že poplatníkův základ daně je vyšší než 100násobek životního minima, tak nezdanitelná část základu daně na poplatníka je rozdíl částky ve výši 44,2násobku životního minima platného k 1. 1. daného zdaňovacího období a jedné čtvrtiny poplatníkova základu daně, avšak vyjde-li výsledek nižší než nula, roční nezdanitelná část základu daně se neuplatní.

Pokud přesahuje částku 18 983 EUR, tak nezdanitelná část základu daně je 8 390,49 EUR vypočítána jako 44,2násobek platného životního minima a dále sníženého o jednu čtvrtinu základu daně poplatníka

V roce 2011 životní minimum činilo 185,38 EUR a násobek byl stejný, tedy nezdanitelná část na poplatníka byla 3 559,30 EUR, jehož základ daně nepřesahuje částku 18 538 EUR. Pokud přesahuje tuto částku tak nezdanitelná část základu daně je 8 193,80 EUR vypočítána jako 44,2násobek platného životního minima a dále sníženého o jednu čtvrtinu základu daně

⁴⁵ Zdroj: <http://www.employment.gov.sk/zivotne-minimum-od-172011.html>

⁴⁶ Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky o úprave súm životného minima

poplatníka, avšak vyjde-li výsledek nižší než nula, roční nezdanitelná část základu daně se neuplatní.

Podmínky pro uplatnění nezdanitelné části základu daně na poplatníka jsou uvedené v § 11 odst. 6 zákona o dani z příjmů.

Poplatník daně z příjmů fyzických osob, jehož základ daně **se rovná nebo je nižší než 176,8násobek platného životního minima**, si může uplatnit nezdanitelnou část základu daně **na manželku (manžela)** žijící s ním v domácnosti, **která nemá vlastní příjem**, odpovídá 19,2násobku platného životního minima, tedy nezdanitelná část v roce 2012 je ve výši 3 644,74 EUR ročně. V případě, že manželka (manžel) má vlastní příjem, který nepřesahuje 19,2násobek platného životního minima, nezdanitelná část základu daně na manželku je rozdílem této částky a vlastního příjmu manželky (manžela). Pokud její příjem přesáhne 19,2násobek platného životního minima, nezdanitelná část základu daně na manželku se rovná nule.

Poplatník daně z příjmů fyzických osob, jehož základ daně **je vyšší než 176,8násobek platného životního minima**, si může uplatnit nezdanitelnou část základu daně **na manželku (manžela)** žijící s ním v domácnosti, **která nemá vlastní příjem**, odpovídá **63,4násobku platného životního minima** a sníženého o jednu čtvrtinu základu daně poplatníka, tedy nezdanitelná část v roce 2012 je ve výši 12 035,22 EUR. V případě, že manželka (manžel) **má vlastní příjem**, nezdanitelná část základu daně činí rozdíl 63,4násobku platného životního minima a vlastního příjmu manželky.

Tuto nezdanitelnou část základu daně lze uplatnit ve výši jedné dvanáctiny za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly splněny podmínky pro uplatnění.

Daňový bonus (§ 33)

Daňový bonus na každé vyživované dítě žijící s poplatníkem ve společné domácnosti si uplatní poplatník, který měl zdanitelné příjmy ze závislé činnosti (§ 5) nebo z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti a z pronájmu (§ 6) alespoň ve výši 6násobku minimální mzdy, která činí 327,20 EUR⁴⁷ pro rok 2012 a pro rok 2011 byla 317,00 EUR⁴⁸. Měsíční daňový

⁴⁷ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 343/2011 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2012

⁴⁸ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 408/2010 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2011

bonus je 20,51 EUR⁴⁹ pro období od 1. 1. 2012 až 1. 7. 2012, o který si poplatník sníží svou daňovou povinnost. Nárok na měsíční daňový bonus má poplatník, jehož hrubý příjem ze závislé činnosti dosáhne poloviny měsíční minimální mzdy. Daňový bonus lze uplatnit ve výši jedné dvanáctiny za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly splněné podmínky pro uplatnění a lze ho uplatnit již v kalendářním měsíci, ve kterém se vlastní dítě narodilo, nebo ve kterém začíná soustavná příprava dítěte na budoucí povolání, anebo ve kterém bylo dítě osvojeno. Daňový bonus může poplatník uplatnit až do výše své daňové povinnosti vypočtené za příslušné zdaňovací období, pokud je daňová povinnost nižší než nárok na daňový bonus, poplatník požádá správce daně o vyplacení tohoto rozdílu.

Měsíční daňový bonus pro rok 2011 byl v období od 1. 1. 2011 až 30. 6. 2011 ve výši 20,02 EUR a od 1. 7. 2011 až 31. 12. 2011 ve výši 20,51 EUR.

Daňové přiznání FO podává poplatník do třech měsíců po skončení zdaňovacího období (31. březen) nebo pokud ho zpracovává daňový poradce, lze lhůtu prodloužit o 3 měsíce (do 30. června). Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok.

Sociální a veřejné zdravotní pojištění na Slovensku

Sociální pojištění je upraveno zákonem č. 461/2003 Z. z o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, který obsahuje tyto typy pojištění:

- nemocenské pojištění,
- důchodové pojištění,
 - starobní pojištění,
 - invalidní pojištění,
- úrazové pojištění,
- garanční pojištění,
- pojištění v nezaměstnanosti.

Nemocenské pojištění slouží pro případ ztráty nebo snížení příjmů ze závislé činnosti, které má účastníkům na tomto pojištění v případě krátkodobé pracovní neschopnosti, těhotenství a mateřství nahradit chybějící příjmy. Z tohoto systému jsou poskytovány nemocenské dávky, a to nemocenská, mateřská, ošetřovné a vyrovnávací dávka (§ 13 zákona o sociálnom poistení).

⁴⁹Zdroj: http://www.drsr.sk/drsr/slovak/danovy_subjekt/brozury_a_letaky/data/dan_bonus_2011.pdf

Důchodové pojištění se skládá ze starobního a invalidního pojištění. Ze systému starobního pojištění se poskytuje starobní důchod, předčasný starobní důchod, vdovský důchod, vdovecký důchod a sirotčí důchod. Ze systému invalidního pojištění se poskytuje invalidní důchod, vdovský důchod, vdovecký důchod a sirotčí důchod (§ 13 zákona o sociálním poistení).

Úrazové pojištění bylo zavedeno jako povinné pojištění zaměstnavatele pro případ poškození zdraví nebo úmrtí v důsledku pracovního a služebního nebo nemoci z povolání (§ 2 písm. c) zákona o sociálním poistení) jeho zaměstnanců. Z úrazového pojištění je po splnění zákonných podmínek poskytováno 13 úrazových dávek vyjmenovaných v § 13 zákona o sociálním poistení, které jsou převážně peněžního charakteru.

Garanční pojištění slouží pro případ platební neschopnosti zaměstnavatelů na uspokojování nároků jejich zaměstnanců taxativně vymezené v § 102 odst. 1 zákona o sociálním poistení. Na dávku garančního pojištění mají nárok pouze zaměstnanci, jejichž zaměstnavatel se dostal do platební neschopnosti až po uzavření pracovněprávního vztahu.

Pojištění v nezaměstnanosti slouží pro případ ztráty a zabezpečení příjmu zaměstnanců z důvodu nezaměstnanosti. Nárok na dávku v nezaměstnanosti vzniká pojištěnci po splnění všech podmínek uvedených v § 104 zákona o sociálním poistení.

Veřejné zdravotní pojištění je upraveno zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Sociálna poisťovňa sestavuje rozpočet fondů, do kterých plynou příjmy z jednotlivých druhů sociálního pojistného. Tyto fondy jsou vyjmenované v § 158 zákona o sociálním poistení. **Rezervní fond solidarity** slouží na dávky, na jejichž úhradu není dostatek finančních prostředků v daném základním fondu a popř. na úhradu škody. Tento fond nesmí být použitý na jiný účel.

Sociální a veřejné zdravotní pojistné ze závislé činnosti platí zaměstnanec ze své mzdy (vyměřovací základ) a zaměstnavatel z vyměřovacího základu. Dle § 138 zákona o sociálním poistení a § 12 zákona o zdravotnom poistení se výše pojistného pro poplatníky stanoví **procentní sazbou** z vyměřovacího základu zjištěného za rozhodné období (viz Tab. 3.2.1.1-3) Sazby sociálního a veřejného zdravotního pojištění jsou v roce 2012 stejné jako v roce 2011, změnila se výše vyměřovacího základu pro pojistné.

Tab. 3.2.1.1-3: Sazby sociálního a veřejného zdravotního pojištění

Pojistné	Zaměstnanec	Zaměstnavatel	Celkem pojistné
Nemocenské pojištění	1,4 %	1,4 %	2,8 %
Důchodové pojištění			
- starobní	4,0 %	14,0 %	18,0 %
- invalidní	3,0 %	3,0 %	6,0 %
Úrazové pojištění	-	0,8 %	0,8 %
Garanční pojištění	-	0,25 %	0,25 %
Rezervní fond solidarity	-	4,75 %	4,75 %
Pojištění v nezaměstnanosti	1,0 %	1,0 %	2,0 %
Veřejné zdravotní pojištění	4 %	10 %	14 %
Celkem odvody u osob	13,4 %	35,2 %	-

Zdroj: Vlastní zpracování dle Zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálním poistení

Vyměřovacím základem zaměstnance za rozhodné období je zdanitelný příjem plynoucí ze závislé činnosti. Vyměřovacím základem zaměstnavatele je úhrn vyměřovacích základů jeho zaměstnanců za rozhodující období.

Minimální vyměřovací základ u zaměstnanců není určený (§ 13 odst. 15 zákona o zdravotnom poistení).

Maximální vyměřovací základ pro placení **sociálního pojištění** zaměstnance a zaměstnavatele se stanoví dle § 138 zákona o sociálním poistení jako násobek průměrné měsíční mzdy, která činí 769 EUR.⁵⁰, v hospodářství Slovenské republiky za předcházející dva roky. Maximální vyměřovací základ se vypočítá u nemocenského a garančního pojištění jako 1,5násobek, u důchodového pojištění a pojištění v nezaměstnanosti jako 4násobek průměrné měsíční mzdy v hospodářství Slovenské republiky. V roce 2012 je maximální vyměřovací základ pro nemocenské a garanční pojištění 1 153,5 EUR a u důchodového pojištění a pojištění v nezaměstnanosti 3 076 EUR a u úrazového pojištění není stanoven limit.

⁵⁰ Zdroj: <http://portal.statistics.sk/files/mzda2010.pdf>

V roce 2011 pro stanovení maximálního vyměřovacího základu byla průměrná měsíční mzda ve výši 744,5 EUR.⁵¹, která je za předcházející dva roky. Maximální vyměřovací základ ze závislé činnosti pro nemocenské a garanční pojištění činil **1 116,75 EUR** a u důchodového pojištění a pojištění v nezaměstnanosti **2 978 EUR**.

Maximální vyměřovací základ zaměstnanců a zaměstnavatelů pro placení **veřejného zdravotního pojištění** je trojnásobek průměrné měsíční mzdy v hospodářství Slovenské republiky. Pro rok 2012 tato částka je ve výši 2 307 EUR a **pro rok 2011 byla 2 233,5 EUR**.

Daň ze závislé činnosti (§ 5)

Poplatníkem daně ze závislé činnosti je **zaměstnanec** a **plátcem** daně je **zaměstnavatel**, který je povinen vypočítat a odvést daň nebo zálohu z tohoto příjmu.

Dle § 5 odst. 8 zákona o dani z příjmů jsou dílčím základem daně ze závislé činnosti zdanitelné příjmy snížené o pojistné (viz Tab. 3.2.1.1-3) a příspěvky, které je povinen platit zaměstnanec. Poté se zjištěný základ sníží o nezdanitelné části základu daně na poplatníka, případně na manželku/manžela (viz Tab. 3.2.1.1-1) a vypočte se daň sazbou daně ve výši 19 %. Zaokrouhlenou daňovou povinnost na procenty dolů lze ještě snížit o daňový bonus na dítě.

V průběhu zdaňovacího období plátce poplatníkovi strhává **měsíční zálohy na daň z příjmů** a po jeho skončení může poplatník (zaměstnanec) písemně požádat plátce (zaměstnavatel) o roční zúčtování záloh do 15. února. V § 32 zákona o dani z příjmů jsou uvedené případy, kdy je zaměstnanec povinen podat daňové přiznání k dani z příjmů.

3.2.1.2 Daň z příjmů právnických osob (Daň z příjmů právnické osoby)⁵²

Poplatníky daně z příjmů právnických osob jsou osoby, které mají na území Slovenské republiky sídlo, nebo místo skutečného vedení tzn., že mají tzv. neomezenou daňovou povinnost, musí tedy přiznat své celosvětové příjmy, jež plynou ze zdroje na území Slovenska a ze zahraničních zdrojů. Tyto osoby se nazývají **daňovými rezidenty Slovenska**. Poplatníci s omezenou daňovou povinností nemají na území Slovenska své sídlo nebo místo vedení

⁵¹ Zdroj: <http://portal.statistics.sk/files/mzda2009.pdf>

⁵² NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2011. 319 s. ISBN 978-80-7357-695-0.

a zdaňují zde pouze příjmy plynoucí ze zdrojů na tomto území, jde o tzv. **daňové nerezidenty**.

Předmět daně souvisí s právní formou poplatníka. Jednotlivé druhy předmětu daně jsou vyjmenované v § 12 zákona o dani z příjmů.

Základ daně z příjmů PO se zjišťuje podle ustanovení § 17 až § 29 zákona o dani z příjmů. Právní osoby účtující v soustavě podvojného účetnictví vycházejí z účetního výsledku hospodaření před zdaněním, tedy z rozdílu, o který výnosy přesahují náklady za dané zdaňovací období, kterým je všeobecně kalendářní rok. Účetní výsledek hospodaření se transformuje na daňový základ úpravami podle zákona o daních z příjmů o odpočitatelné a připočitatelné položky k základu daně.

Od základu daně si poplatník daně z příjmů PO může **odečíst daňovou ztrátu**, která vznikla v předchozím zdaňovacím období, lze ji odečíst od 1. 1. 2010 nejdéle v sedmi⁵³ bezprostředně následujících zdaňovacích obdobích. Odpočet daňové ztráty je specifikovaný pro jednotlivé druhy právních forem společností v § 30 zákona o dani z příjmů.

Po úpravách o odpočitatelné a připočitatelné položky a snížení o případnou daňovou ztrátu se vypočítá daň ve výši 19 % z takto upraveného základu daně.

Daňové přiznání PO se podává do konce třetího měsíce po skončení zdaňovacího období, tuto lhůtu může správce daně prodloužit o další tři měsíce.

3.2.2 Majetkové daně

Do majetkových daní patří obecně daň z nemovitostí, daň silniční (daň z motorových vozidel) a daň obrátové (daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí). V rámci daňové reformy byla zrušena daň darovací a dědická od roku 2004 a daň z převodu a přechodu nemovitostí od roku 2005.⁵⁴ Po daňové reformě daň z nemovitostí a daň z motorových vozidel se ze státních daní staly místními daněmi, které upravuje Zákon č. 582/2004 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

⁵³ Zdroj: <http://www.podnikam.webnoviny.sk/uctovnictvo/uctovnictvo/uplatnenie-danovej-straty37450/16427>

⁵⁴ Zdroj: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3996>

3.3 Systém přímých daní v Bulharsku

Bulharská republika [Republika Bălgarija] je stát v jihovýchodní Evropě na Balkánském poloostrově, kterou obklopuje z východní části Černé moře (viz Obr. 3.2-2). Základní charakteristika Bulharska je pro přehlednost uvedena v Tab. 3.3-1. Současná podoba vlajky byla přijata v roce 1991 (viz Obr. 3.2-1) a státní znak (viz Obr. 3.2-3) byl přijat v roce 1997 zásluhou tehdejšího prezidenta. Bulharská republika má moc zákonodárnou, kterou představuje jednokomorový parlament, který má 240 poslanců, moc výkonnou, kterou disponuje prezident a jejímž vrcholným orgánem je vláda. Hlavou státu je prezident, který je volen každých 5 let v přímých volbách.⁵⁵ Od letošního roku je prezidentem Rosen Plevneliev.

*Obr. 3.2-1: Vlajka Bulh.*⁵⁶ *Obr. 3.2-2: Poloha v Evropě Bulh.*⁵⁷ *Obr. 3.2-3 Státní znak Bulh.*⁵⁶

Tab. 3.3-1: Základní charakteristika Bulharska

Hlavní město	Sofia
Rozloha	110 993,6 km ² (z toho voda 0,3 %) ⁵⁸
Administrativní členění	28 krajů
Počet obyvatel	7 364 570 (k 1. 2. 2011) ⁵⁹
Úřední jazyk	bulharština
Měna	Bulharský leva (BGN)
Členství v EU a předsednictví EU	1. 1. 2007 1. 7. – 31. 12. 2018 ²⁰
Členství v mezinárodních organizacích	OSN, WTO, OBSE, Rada Evropy (CE), CEFTA, NATO

Zdroj: Vlastní zpracování

⁵⁵ ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy členských států EU včetně Bulharska a Rumunska, legislativní základy daňové harmonizace v EU včetně Směrnice Rady 2006/112/EC*. 4. vyd. Praha: Linde, 2010. 351 s. ISBN 978-80-7201-799-7.

⁵⁶ Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Bulharsko>

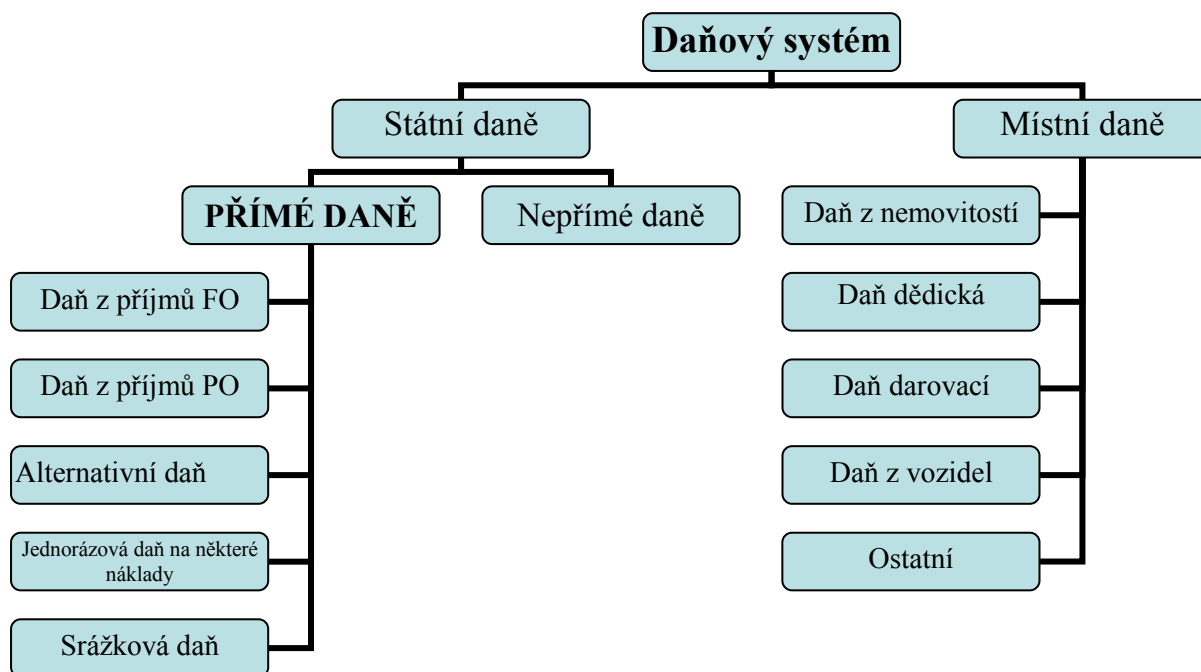
⁵⁷ Zdroj: <http://bulharsko.tripzone.cz/>

⁵⁸ Zdroj: <http://www.government.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0159&n=000003&g=>

⁵⁹ Zdroj: <http://censusresults.nsi.bg/Census/>

Daňová soustava Bulharska se člení na státní a místní daně. Státní daně se dále dělí na přímé a nepřímé daně. V následujícím schématu 3.3-1 je pro přehlednost znázorněn z daňové soustavy Bulharska pouze systém přímých a místních daní, především některé místní daně, které jsou majetkového charakteru.

Schéma 3.3-1: Daňový systém Bulharska

Zdroj: Vlastní zpracování z <http://www.minfin.bg/bg/page/172>

3.3.1 Důchodové daně

Důchodové daně v Bulharsku jsou upraveny v samostatných zákonech. Osobní důchodová daň neboli daň z příjmů FO je upravena v zákoně č. 95 ze dne 24. 11. 2006, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 1. 2007. Daň ze zisku společností neboli daň z příjmů PO je upravena v zákoně č. 105 ze dne 22. 12. 2006, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 1. 2007.

3.3.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Poplatníky daně z příjmů FO jsou zákonem rozlišeny na dva typy:

- daňový rezident,
- daňový nerezident.

Definice daňového rezidenta a nerezidenta je uvedena v článku⁶⁰ Místní lidé.

Předmětem daně jsou peněžní a nepeněžní příjmy FO, které tvoří tyto typy příjmů:

- příjem ze zaměstnaneckého poměru (závislé činnosti),
- příjem z jiné samostatné výdělečné činnosti,
- příjem z podnikání a jiných profesních aktivit (vč. příjmů ze zemědělství, lesnictví a rybářství),
- příjmy z movitého a nemovitého majetku,
- příjmy z pronájmu movitého a nemovitého majetku,
- ostatní příjmy.

Osvobození od daně z příjmů FO je uvedeno v článku 13 zákona o DzP, např. jde o důchody, sociální transfery, náhrady vyplacené při plnění z pojištění majetku a osob.

Základ daně se stanoví pro každý typ příjmu zvlášť, pokud plyne poplatníkovi příjem z více druhů příjmů, základ daně je jejich součtem.

Ve čtvrté kapitole jsou uvedeny daňové úlevy. Od r. 2008 byly zrušeny nezdánitelné části základu daně kromě **nezdánitelné části na zdravotně postižené pracovníky**, která činí **7 920 Lev (BGN)**. Odčitatelné částky se u jednotlivých typů příjmů liší. Poplatníci si mohou odečíst od základu daně zaplacené povinné příspěvky na sociální zabezpečení v plné výši, avšak dobrovolné příspěvky na pojištění v nezaměstnanosti, důchodové pojištění, zdravotní a životní pojištění pouze do výše 10 % celkového základu daně u každého příspěvku.⁵²

Dle čl. 22 zákona o DzP FO lze od základu daně odečíst **dary** na zákonem stanovené účely **v rozpětí 5 – 15 %**, např. na nemocnice, školy a kulturní instituce (dolní hranice) a příspěvky na kulturu (horní hranice). **Celková výše daňové úlevy na dary nesmí překročit 65 % roční výše daně.**

Od r. 2009 byly zavedeny **daňové úlevy pro mladé rodiny**, které si mohou odečíst zaplacené úroky z hypotečních úvěrů do výše 100 000 BGN po splnění zákonných podmínek, kterými jsou dle čl. 22a zákona o DzP FO manželství, věk obou manželů do 35 let a nemovitost musí být jejich jediným obydlím v průběhu zdaňovacího období.

Daňové přiznání FO podává poplatník do 30. 4. zdaňovacího období, kterým je kalendářní rok. V případě, že poplatník podá daňové přiznání v elektronické podobě, dostane slevu na dani 1 % avšak maxim. 1 000 Lev.

⁶⁰ V bulharských zákonech nepoužívají paragrafy ale články.

Sociální a veřejné zdravotní pojištění v Bulharsku

Zákon o sociálním zabezpečení upravuje tyto druhy sociálního pojištění

- invalidita,
- dočasná invalidita,
- dočasně snížená pracovní schopnost (nemoc),
- mateřství,
- nezaměstnanost,
- stáří,
- úmrtí.

Veřejné prostředky sociálního pojištění musí být přiděleny do jednotlivých fondů, které spravuje Národní pojišťovací ústav. Jde o tyto fondy: důchodový fond, penzijní fond, fond pracovních úrazů a nemoci z povolání, fond onemocnění a mateřství a fond nezaměstnanosti.⁶¹

U zaměstnanců je **maximálním vyměřovacím základem** příspěvků na sociální a veřejné zdravotní pojištění jejich hrubý příjem až do výše **24 000 Lev ročně**. Úhrnná sazba příspěvků placených zaměstnancem je 12,9 %, z toho **9,7 % činí příspěvky na sociální pojištění**. Zaměstnavatelé odvádějí příspěvky na sociální zabezpečení do jednotlivých fondů. **U zaměstnavatelů** je vyměřovacím základem pro odvody příspěvků sociálního zabezpečení vyplacený roční hrubý příjem rovněž do výše 24 000 Lev. **Úhrnná sazba příspěvků placených zaměstnavatelem** za zaměstnance je **17,4 %, z toho příspěvky na sociální pojištění jsou 12,6 %**, avšak u určitých kategorií pracovníků se používají vyšší sazby. Zaměstnavatel má povinnost platit další příspěvky ve výši 0,4 – 1,1 % do úrazového a nemocenského fondu.⁶²

Zdravotní pojištění bylo v r. 2011 stejné jako v letošním roce, a to ve výši **8 %**⁶³. Národní fond zdravotního pojištění schvaluje nejen rozpočet na daný rok, ale také určuje procentní sazbu veřejného zdravotního pojištění. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění, které se odvádí

⁶¹ Zdroj: <http://www.noi.bg/en/legislationen>

⁶² ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 27 členských států EU a Chorvatska, legislativní základy daňové harmonizace v EU včetně judikátů SD, odraz ekonomické krize v daňové politice EU*. 5. vyd. Praha: Linde, 2012. 400 s. ISBN 978-80-7201-881-9.

⁶³ Zdroj: <http://www.nap.bg/document?id=424>

z příjmů ze závislé činnosti, je z této procentní sazby stanoveno poměrem 60:40. **Zaměstnavatel tedy odvádí 4,8 % a zaměstnanec 3,2 %.**⁶⁴

Daň ze závislé činnosti (Čl. 25)

Poplatníkem daně ze závislé činnosti je **zaměstnanec** a **plátcem** daně je **zaměstnavatel**, který je povinen vypočítat a odvést daň nebo zálohu z tohoto příjmu.

Dle čl. 24 zákona o dani z příjmů FO jsou dílčím základem daně ze závislé činnosti zdanitelné příjmy snížené o pojistné a příspěvky, které je povinen platit zaměstnanec. Poté se zjištěný základ sníží o nezdánitelnou část základu daně, pokud je poplatník zdravotně postižený, a vypočte se daň **sazbou daně ve výši 10 %**. V průběhu zdaňovacího období plátce poplatníkovi strhává měsíční zálohy na daň z příjmů.

3.3.1.2 Daň z příjmů právnických osob

Poplatníky daně z příjmů PO jsou osoby, které mají na území Bulharské republiky zřízené své sídlo nebo místo skutečného vedení, mají tzv. neomezenou daňovou povinnost, musí tedy přiznat své celosvětové příjmy, jež plynou ze zdroje na tomto území a ze zahraničních zdrojů. Tyto osoby se nazývají **daňovými rezidenty Bulharska**. Poplatníci s omezenou daňovou povinností nemají na území Bulharska své sídlo nebo místo vedení a zdaňují zde pouze příjmy plynoucí ze zdrojů na tomto území, jde o tzv. **daňové nerezidenty**.⁶⁵

Předmětem daně z příjmů PO jsou zisky právnických osob, neziskových organizací (pouze ze své obchodní a investiční činnosti), stálých provozoven společností, které jsou nerezidenty a právnické organizace financované státem a organizační složky.⁶⁶

Základ daně z příjmů PO se zjišťuje dle čl. 22 zákona o DzP PO z účetního výsledku hospodaření, který se transformuje na základ daně. V Bulharsku není dovoleno skupinové zdanění společností.

⁶⁴ Zdroj: <http://www.nap.bg/page?id=187>

⁶⁵ Zdroj: <http://www.nap.bg/page?id=104>

⁶⁶ BOEIJEN-OSTASZEWSKA, Ola van. (Ed.) *European Tax Handbook 2011*. 22nd ed. Amsterdam: IBFD, 2011. 930 s. ISBN 978-90-8722-093-8.

V kap. 11 zákoně č. 105 ze dne 22. 12. 2006 je uvedeno, že lze od základu daně **odečíst daňovou ztrátu**, která vznikla v předchozím zdaňovacím období avšak **nejdéle v pěti** bezprostředně následujících **zdaňovacích obdobích**.

Oproti minulému roku se **sazba daně** z příjmů PO nezměnila, obecně činí **10 %**. Kromě této základní sazby existují také alternativní sazby daně, které jsou stanoveny pro určité typy společností. Pokud společnost provozuje **hazardní hry**, tak sazba daně činí **15 %**, pokud jde o **rozpočtové organizace**, tak sazba daně je **3 %** a v případě **municipalit** činí sazba daně **2 %**.⁶⁷

Daňové přiznání PO se podává do 31. 3. následujícího zdaňovacího období, kterým je kalendářní rok, vč. rozvahy a výkazem zisků a ztrát. Pokud společnost podá daňové přiznání elektronicky, může si uplatnit slevu na dani ve výši 1 %, avšak maxim. 1 000 Lev.⁶⁸

3.3.2 Majetkové daně

Do majetkových daní patří obecně daň z nemovitostí, daň silniční (daň z vozidel) a daně obrátové (daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí). Tyto daně patří do místních daní a jsou upraveny Zákonem č. SG 119 z roku 2002, o místních daních a poplatcích s účinností od 1. 1. 2003.⁶⁹

⁶⁷ NERUDOVA, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2011. 319 s. ISBN 978-80-7357-695-0.

⁶⁸ Kap. 15 zákona č. 105 ze dne 22. 12. 2006, o dani z příjmů PO, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹ Zdroj: <http://lex.bg/laws/ldoc/2134174720>

4. Srovnání daňového zatížení a daňové progresivity

Každá země má svůj daňový systém, který se odlišuje od ostatních zemí, avšak některé země ho mají podobný. Rozdíly bývají především ve způsobu stanovení základu daně, ve výši daňových sazbách, stupni progresu daně, ale také v příspěvcích na povinné sociální a veřejné zdravotní pojištění. Přesné srovnání daní v jednotlivých zemích je z těchto důvodů nemožné, a proto jsou používány poměrové ukazatele daňového zatížení.

4.1 Charakteristika daňového zatížení

Daňová kvóta⁷⁰ je nejvíce používaným makroekonomickým ukazatelem vyjádřeným v procentech, který porovnává podíl daní na hrubém domácím produktu dané země. Daňová kvóta patří mezi základní ukazatele sloužící k mezinárodnímu srovnávání daňového zatížení⁷¹, pro něhož se používá rozdělení z hlediska druhů daní dle metodiky OECD (viz Příloha č. 1).

Daňová kvóta **má dvě formy**, a to **jednoduchou**, která vyjadřuje podíl celkových výnosů z daní na hrubém domácím produktu (GDP)⁷² v běžných cenách a **složenou**, která vyjadřuje podíl daní vč. příspěvků na sociální zabezpečení na GDP v běžných cenách.

Jednoduchá daňová kvóta (v %):⁷³

$$\text{Daňová kvóta} = \frac{\text{Celkové daňové výnosy}}{\text{GDP}} \cdot 100 \quad (4.1)$$

Složená daňová kvóta (v %):⁷³

$$\text{Daňová kvóta} = \frac{\text{Celkové daňové výnosy} + \text{výnosy sociálního zabezpečení}}{\text{GDP}} \cdot 100 \quad (4.2)$$

⁷⁰ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

⁷¹ **Daňová kvóta v ČR činí 34,5%, na Slovensku 28,8 % a v Bulharsku 28,9 %** dle informací z Taxation trends in the European Union (2011)

⁷² Pro pojem hrubý domácí produkt se v češtině používá zkratka HDP, v mezinárodních pramenech anglicky GDP, která znamená Gross Domestic Product. **Hrubý domácí produkt** vyjadřuje celkovou peněžní hodnotu statků a služeb vytvořených za konkrétní období (zpravidla kalendářní rok) na určitém území.

⁷³ Široký (2008, s. 7, 8)

Daňová kvóta má určité nedostatky⁷⁴, jelikož v daňových zákonech není přesně vymezena definice pojmu daň a odhad HDP nelze zjistit přesně, ať už ze způsobu jeho výpočtu nebo z existence tzv. šedé ekonomiky.

K účelu analýzy daňových dopadů je využívána **tzv. efektivní daňová sazba** (efektivní zdanění), kterou charakterizuje průměrná daňová sazba, jež je podílem daňové povinnosti k hrubému důchodu, a výsledek se udává v %. Efektivní daňová sazba je statická veličina, která vyjadřuje skutečné daňové zatížení poplatníků, tedy jakou část ze svého příjmu odvede na dani.

$$\text{Obecný vzorec:}^{75} \text{ETR} = \frac{T}{Y} \cdot 100 \text{ [\%]} \quad (4.3)$$

Legenda:

ETR – efektivní daňová sazba (Effective Tax Rate)

T – daňová povinnost (Tax)

Y – hrubý důchod

Konkrétní vzorec použitý při výpočtech (v %):

$$\text{Efektivní daňová sazba ETR} = \frac{\text{Daň po slevě}}{\text{Hrubá mzda}} \cdot 100 \quad (4.4)$$

Efektivní daňovou sazbu lze také vymežit vzorcem (4.5), v jehož čitateli je daňová povinnost včetně platby sociálního a veřejného zdravotního pojištění placeného zaměstnancem z jeho mzdy.

$$\text{Obecný vzorec:}^{75} \text{ETR}_{T+SI} = \frac{T + SI}{Y} \cdot 100 \text{ [\%]} \quad (4.5)$$

Legenda:

ETR_{T+SI} – efektivní daňová sazba a platby sociálního (vč. veřejného zdravotního) pojištění

T – daňová povinnost

SI – platby sociálního pojištění (Social Insurance)

⁷⁴ Viz Kubátová (2010, s. 148 – 150)

⁷⁵ Zdroj: http://kvf.vse.cz/wp-content/uploads/2010/06/1218123615_sb_%C5%A0irokejkn.pdf

Konkrétní vzorec použitý při výpočtech (v %):

$$\text{Efektivní daňová sazba } \mathbf{ETR_{T+SI}} = \frac{\text{Daň po slevě + pojistné placené zaměstnancem}}{\text{Hrubá mzda}} \cdot 100 \quad (4.6)$$

Platby na sociální pojištění a veřejné zdravotní pojištění mají daňový charakter a jsou vybírány z osobních důchodů. U zjišťování efektivního zdanění je důležité brát v úvahu také povinné platby na sociální pojištění a veřejné zdravotní pojištění, jelikož jejich výše ovlivňuje daňové zatížení osob a jejich zaměstnavatelů

4.2 Charakteristika daňové progresivity

Progresivita osobní důchodové daně je tokovou veličinou charakterizující míru rozdílnosti daňové zátěže podle výše příjmů poplatníků. Daňová progresivita je obvykle zkoumána na určitém důchodovém intervalu, nebo popř. v čase.

Ukazatele progresivity daní lze rozdělit na:⁷⁶

- bodové (lokální),
- intervalové,
- globální.

Intervalová progresivita se obvykle používá u důchodových daní při stanovení stupně progrese daní (viz kap. 2.1.2) v určitém příjmovém rozpětí. Daň může být dle stupně daňové progrese proporcionální, progresivní a regresivní.

Intervalová progresivita měří změnu průměrné sazby mezi dvěma zvolenými body příjmového rozpětí. Touto analýzou lze určit největší či nejmenší progresivitu daně popř., ve kterém intervalu se změní její forma.⁷⁷

⁷⁶ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

⁷⁷ Zdroj: http://vyzcd.pef.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=39500;download=40989;lang=cz

Intervalová progresivita se nejčastěji měří třemi způsoby, kterými jsou:⁷⁸

- **progresivita průměrné sazby (PAR)**

$$\text{PAR} = \frac{\frac{T_1}{Y_1} - \frac{T_0}{Y_0}}{Y_1 - Y_0} \quad (4.7)$$

Tento ukazatel měří poměr změny průměrné sazby ke změně příjmů.

Tab. 4.2–1: Interpretace progresivity průměrné sazby

Ukazatel daňové progresivity	Charakter daně		
	Regresivní daň	Proporcionální daň	Progresivní daň
PAR	< 0	0	> 0

Zdroj: Vlastní zpracování dle Šíroký (2008, s. 130)

- **progresivita daňové povinnosti**

$$\text{PTO} = \frac{\frac{T_1 - T_0}{T_0}}{\frac{Y_1 - Y_0}{Y_0}} \quad (4.8)$$

Tento ukazatel vyjadřuje elasticitu daňové povinnosti vzhledem k příjmu před zdaněním.

Tab. 4.2-2: Interpretace progresivity daňové povinnosti

Ukazatel daňové progresivity	Charakter daně		
	Regresivní daň	Proporcionální daň	Progresivní daň
PTO	< 1	1	> 1

Zdroj: Vlastní zpracování dle Šíroký (2008, s. 130)

⁷⁸ Šíroký (2008, s. 129)

- **progresivita příjmu po zdanění**

$$PEAT = \frac{\frac{(Y_1 - T_1) - (Y_0 - T_0)}{(Y_0 - T_0)}}{\frac{Y_1 - Y_0}{Y_0}} \quad (4.9)$$

Tento ukazatel elasticitu příjmu po zdanění vzhledem k příjmu před zdaněním.

Tab. 4.2-3 Interpretace progresivity příjmu po zdanění

Ukazatel daňové progresivity	Charakter daně		
	Regresivní daň	Proporcionální daň	Progresivní daň
PEAT	> 1	1	< 1

Zdroj: Vlastní zpracování dle Šíroký (2008, s. 130)

Legenda k výše uvedeným vzorcům (4.7, 4.8 a 4.9):

T – daňová povinnost

Y – hrubý důchod poplatníka

Indexy 0 a 1 – krajní body důchodového intervalu, na kterém se daňová progresivita zjišťuje

Podle interpretací uvedených v Tab. 4.2-1, Tab. 4.2-2 a Tab. 4.2-3 k příslušným vzorcům bude posuzován stupeň daňové progrese ve zvoleném intervalu.

4.3 Metodika výpočtu daňového zatížení a daňové progresivity

Příklady jsou uvedeny na poplatníkovi daně z příjmů FO konkrétně ze závislé činnosti, tedy na zaměstnanci. Informace o průměrných mzdách vybraných zemí EU jsou převzaty z webů národních statistických úřadů jednotlivých zemí v národních měnách.

Výpočty daňového zatížení zaměstnance s průměrnou mzdou a výpočty intervalových daňových progresivit ve vybraných zemích EU, kterými jsou Česká republika, Slovensko a Bulharsko, jsou spočítány v příjmových kategoriích 1,0; 1,5 a 2,0 násobku průměrné roční mzdy dle klasifikace OECD za rok 2011. I přestože většina poplatníků nepobírá vyšší mzdu, než je průměrná mzda, jsou zvoleny tyto násobky a to z důvodu, že při nižších násobcích by byl vliv sociálních transferů.

Při výpočtu daňového zatížení je použit vzorec 4.4 efektivní daňové sazby, jedná se o poměr konečné daňové povinnosti poplatníka k jeho hrubému pracovnímu příjmu a vzorec 4.6 efektivní daňové sazby, který je poměrem konečné daňové povinnosti včetně sociálního a veřejného zdravotního pojištění hrazeného ze mzdy zaměstnance k jeho hrubému pracovnímu příjmu.

Při zkoumání intervalové daňové progresivity je z uvedených vzorců vybrán vzorec 4.8 pro výpočet progresivity daňové povinnosti, který vyjadřuje poměr procentní změny daňové povinnosti k hrubému důchodu, tedy příjmu před zdaněním.

Daně z pracovních příjmů a čisté roční mzdy jsou vypočteny v jednotlivých intervalech dle daňových zákonů a dalších právních předpisů příslušných zemí EU platných v roce 2011. Je uveden také podíl čisté průměrné roční mzdy k hrubé průměrné roční mzdě, aby bylo zřejmé, jak velký podíl zůstane poplatníkovi po odečtení povinných odvodů z jeho hrubé mzdy.

Všechny následující výpočty jsou pro srovnání přepočteny na českou měnu (CZK) kurzem⁷⁹ České národní banky k datu 30. 12. 2011.

4.3.1 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení ve vybraných zemích EU

Efektivní zdanění se u zaměstnanců liší nejen z důvodu rozdílné výše příjmu, ale také z nároku na daňové úlevy, slevy a případně sociální transfery. Jelikož jsou zvoleny vyšší násobky, než je průměrná mzda, tak se výpočtů budou týkat pouze daňové úlevy (nezdanitelná část základu daně) a slevy na dani (základní a na vyživované dítě). Daňové úlevy a slevy na dani ovlivňují výši efektivního zdanění, a proto budou zkoumány dvě varianty. U **varianty A** je uplatněna pouze základní sleva na poplatníka nebo nezdanitelná část základu daně na poplatníka a u **varianty B** je navíc uplatněna sleva po celé zdaňovací období na 1 vyživované dítě žijící s poplatníkem ve společné domácnosti.

4.3.1.1 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení v České republice

Pro obě varianty jsou společné tyto údaje:

- průměrná roční mzda v roce 2011 ve výši 291 828 CZK,⁸⁰

⁷⁹ Zdroj: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp

⁸⁰ Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpmz030912.doc>

- povinné platby pojistného na sociální pojištění ve výši 6,5 % a na veřejné zdravotní pojištění ve výši 4,5 % obě hrazené zaměstnancem z hrubé mzdy,
- hrubá mzda zvýšená o povinné sociální pojištění ve výši 25 % a veřejné zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem ve výši 9 %, tzv. super hrubá mzda,
- po zaokrouhlení super hrubé mzdy na celé 100 CZK dolů vznikne základ daně,
- sazba daně z příjmů FO ve výši 15 %,

Varianta A:

- roční sleva na poplatníka ve výši 23 640 CZK,

Varianta B:

- roční sleva na poplatníka ve výši 23 640 CZK,
- roční sleva na 1 vyživované dítě ve výši 11 604 CZK.

Tab. 4.3.1.1-1: Daňové zatížení zaměstnance v České republice v roce 2011

Položka	Průměrná mzda (CZK)	1,5násobek průměrné mzdy (CZK)	2násobek průměrné mzdy (CZK)
Průměrná roční hrubá mzda	291 828	437 742	583 656
Pojistné (11 %)	32 102	48 152	64 203
Super hrubá mzda	391 050	586 575	882 099
Základ daně	391 000	586 500	882 000
Daň (15 %)	58 650	87 975	117 300
Sleva na poplatníka (var. A)	23 640	23 640	23 640
Sleva na vyživ. dítě (var. B)	11 604	11 604	11 604
Daň po slevě (var. A)	35 010	64 335	93 660
Daň po slevách (var. B)	23 406	52 731	82 056
Daň po slevě + pojistné zaměstnance (var. A)	67 112	112 487	157 863
Daň po slevách + pojistné zaměstnance (var. B)	55 508	100 883	146 259
ETR var. A (v %)	12,00 %	14,7 %	16,05 %
ETR var. B (v %)	8,02 %	12,05 %	14,06 %
ETR_{T+SI} var. A (v %)	23,00 %	25,7 %	27,04 %
ETR_{T+SI} var. B (v %)	19,02 %	23,05 %	25,06 %

Zdroj: Vlastní zpracování a výpočty

4.3.1.2 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení na Slovensku

Pro obě varianty jsou společné tyto údaje:

- průměrná roční mzda v roce 2011 ve výši 9 432 EUR,⁸¹
- povinné platby pojistného na sociální pojištění ve výši 9,4 % a na veřejné zdravotní pojištění ve výši 4 % obě hrazené zaměstnancem z hrubé mzdy,
- nezdanitelná část základu daně na poplatníka v roční výši 3 559,30 EUR,

⁸¹ Zdroj: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=35593>

- po odečtení odvodů na povinné pojistné a nezdanitelné části základu daně na poplatníka vznikne upravený základ daně zaokrouhlený na procenty dolů,
- sazba daně z příjmů FO ve výši 19 %,

Varianta A:

- pouze uplatnění nezdanitelné části základu daně na poplatníka,

Varianta B:

- roční daňový bonus na 1 vyživované dítě ve výši 243,18 EUR.

Tab. 4.3.1.2-1: Daňové zatížení zaměstnance ve Slovenské republice v roce 2011

Položka	Průměrná mzda (EUR)	Průměrná mzda (CZK)	1,5násobek průměrné mzdy (CZK)	2násobek průměrné mzdy (CZK)
Průměrná roční hrubá mzda	9 432,00	243 345,60	365 018,40	486 691,20
Pojistné (13,4 %)	1 263,89	32 608,31	48 642,65	63 243,38
Nezdanitelná část základu daně na popl. (var. A)	3 559,30	91 829,94	91 829,94	105 538,08
Upravený základ daně	4 608,81	118 907,35	224 545,81	317 909,74
Daň (19 %)	875,67	22 592,39	42 663,70	60 402,85
Daňový bonus na vyživ. dítě (var. B)	243,18	6 274,05	6 274,05	6 274,05
Daňová povinnost (var. A)	875,67	22 592,39	42 663,70	60 402,85
Daň po slevě (var. B)	632,49	16 318,34	36 389,65	54 128,80
Daň + pojistné zaměstnance (var. A)	2 139,56	55 200,70	91 306,35	123 646,23
Daň po slevě + pojistné zaměstnance (var. B)	1 896,38	48 926,65	85 032,30	117 372,18
ETR var. A	9,28 %	9,28 %	11,69 %	12,41 %
ETR var. B	6,71 %	6,71 %	9,97 %	11,12 %
ETR_{T+SI} var. A	22,68 %	22,68 %	25,01 %	25,41 %
ETR_{T+SI} var. B	20,11 %	20,11 %	23,30 %	24,12 %

Zdroj: Vlastní zpracování a výpočty

4.3.1.3 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení v Bulharsku

Pro obě varianty jsou společné tyto údaje:

- průměrná roční mzda v roce 2011 ve výši 8 732 BGN,⁸²
- povinné platby pojistného na sociální pojištění ve výši 9,7 % a na veřejné zdravotní pojištění ve výši 3,2 % obě hrazené zaměstnancem z hrubé mzdy,
- nezdanitelná část základu daně na poplatníka nebo případně sleva na poplatníka ani sleva na vyživované dítě není,
- po odečtení odvodů na povinné pojistné vznikne základ daně zaokrouhlený matematicky na dvě desetinná místa,
- sazba daně z příjmů FO ve výši 10 %.

Tab. 4.3.1.3-1: Daňové zatížení zaměstnance v Bulharské republice v roce 2011

Položka	Průměrná mzda (BGN)	Průměrná mzda (CZK)	1,5násobek průměrné mzdy (CZK)	2násobek průměrné mzdy (CZK)
Průměrná roční hrubá mzda	8 372,00	110 435,05	165 652,58	220 870,10
Pojistné (12,9 %)	1 079,99	14 246,12	21 369,18	28 492,24
Nezdanitelná část základu daně	0,00	0,00	0,00	0,00
Základ daně	7 292,01	96 188,93	144 283,40	192 377,86
Daň (10 %)	729,20	9 618,89	14 428,34	19 237,79
Daňová povinnost	729,20	9 618,89	14 428,34	19 237,79
Daň + pojistné zaměstnance	1 809,19	23 865,01	35 797,52	47 730,03
ETR	8,71 %	8,71 %	8,71 %	8,71 %
ETR_{T+SI}	21,61 %	21,61 %	21,61 %	21,61 %

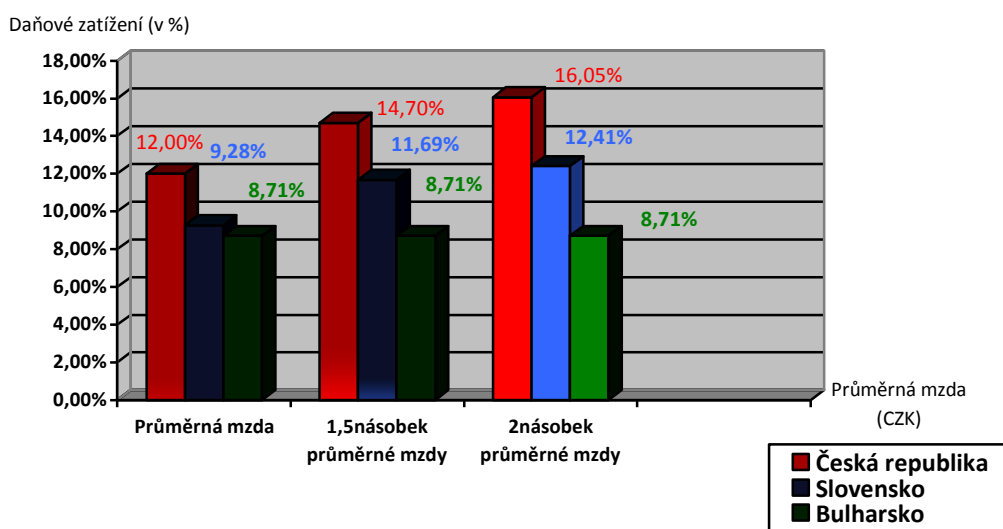
Zdroj: Vlastní zpracování a výpočty

⁸² Zdroj: <http://www.nsi.bg/eventen.php?n=1238>

Pro zřetelnější srovnání jsou vytvořeny následující grafy, které vycházejí z vypočtených dat uvedených v příslušných tabulkách. Tyto grafy srovnávají dané země

Graf. 4.3.1-1: Srovnání daňového zatížení ve vybraných zemích EU dle vzorce ETR (VARIANTA A)

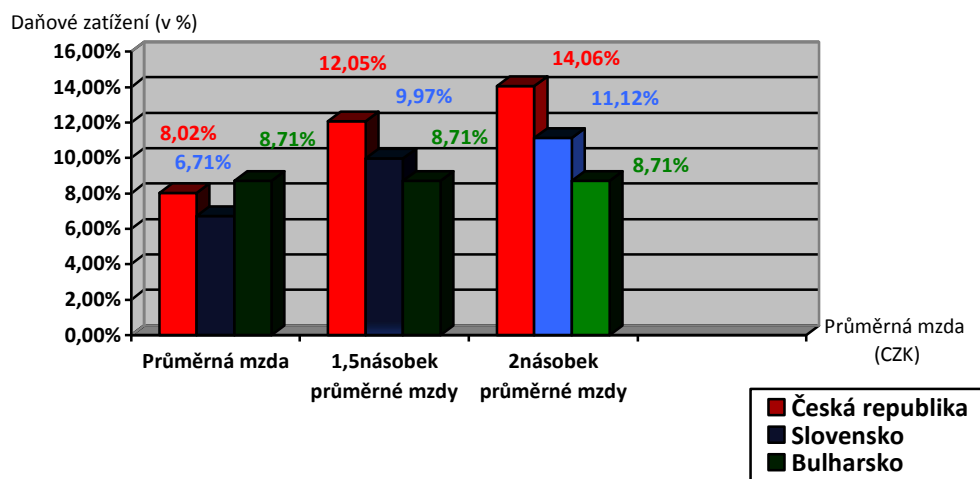
Srovnání daňového zatížení ve vybraných zemích EU - varianta A

Zdroj: vlastní zpracování

Graf. 4.3.1-2: Srovnání daňového zatížení ve vybraných zemích EU dle vzorce ETR (VARIANTA B)

Srovnání daňového zatížení ve vybraných zemích EU - varianta B

Zdroj: vlastní zpracování

Nejprve je srovnáno **daňové zatížení bez zohlednění povinného sociálního a veřejného zdravotního pojištění placeného zaměstnancem** z průměrné mzdy a jejich násobků dle jednotlivých zemí pouze u varianty A a poté srovnány rozdíly varianty B oproti variantě A.

Z grafu 4.3.1-1 vyplývá, že při průměrné mzdě, jsou nejvíce daňově zatíženi poplatníci daně z příjmů FO v České republice a naopak nejméně v Bulharsku. Výše daňového zatížení v ČR činí 12,00 %, což je o 2,72 % více než na Slovensku a o 3,29 % více než v Bulharsku.

S vyšší mzdou zpravidla roste také daňové zatížení, jak je patrné z grafu 4.3.1-1 při 1,5násobku průměrné mzdy, avšak v případě Bulharska se daňové zatížení nezměnilo. I když se průměrná mzda zvýšila, daňové zatížení zůstalo konstantní, a to z důvodu, že v Bulharsku není nezdanitelná část základu daně na poplatníka ani sleva na poplatníka.

V ČR se při 1,5násobku průměrné mzdy zvýšilo daňové zatížení o 2,7 % a na Slovensku o 2,41 %. V porovnání s danými zeměmi je nejvyšší nárůst opět v ČR a relativně nejvyšší oproti Bulharsku a to o 5,99 % a na Slovensku o 3,01 %.

Jsou-li průměrné mzdy dvojnásobné, odvody daní jsou rovněž nejvyšší v ČR. Při srovnání ČR s Bulharskem činí tento rozdíl 7,34 %, což je téměř dvojnásobek daňového zatížení Bulharska. V porovnání ČR se Slovenskem je rozdíl pouze ve výši 3,64 %.

Z grafu 4.3.1-2 vyplývá, že u varianty B při průměrné mzdě, jsou nejvíce daňově zatíženi poplatníci v Bulharsku a nejméně na Slovensku. Ve srovnání varianty B, kdy poplatník uplatňuje slevu na 1 vyživované dítě po celé zdaňovací období, s variantou A, kdy poplatník uplatňuje pouze základní slevu na poplatníka, je v ČR rozdíl nižší o 3,98 %, na Slovensku nižší o 2,57 % a Bulharsko je bez rozdílů, jelikož tyto slevy v bulharském daňovém zákoně neexistují.

U varianty B je při 1,5násobku průměrné mzdy nejvyšší daňové zatížení v ČR a nejnižší v Bulharsku. Ve srovnání varianty B s variantou A je daňového zatížení v ČR nižší o 2,65 %, na Slovensku nižší o 1,71 % a v Bulharsku opět nedochází ke změně.

Jsou-li průměrné mzdy v dvojnásobné výši, u varianty B zůstává nejvyšší daňové zatížení v ČR a nejnižší v Bulharsku. Oproti variantě A je při uplatnění slevy na dítě v ČR daňová povinnost nižší o 1,99 %, na Slovensku o 1,29 % a v Bulharsku opět beze změn.

Dílčí závěr

V případě varianty A, tedy při uplatnění pouze základní slevy jsou jednoznačně nejvíce daňově zatíženi poplatníci v ČR a při nadprůměrné mzdě je tento rozdíl dosti výrazný.

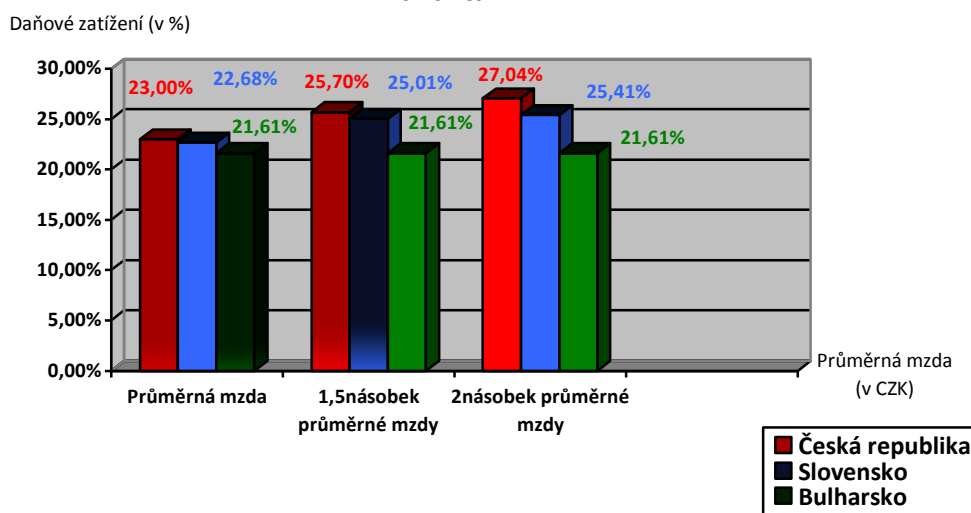
U varianty B, tedy při uplatnění obou slev při průměrné mzdě jsou nejvíce daňově zatíženi poplatníci v Bulharsku, jelikož tyto slevy v daňovém zákoně nemají. Ovšem při nadprůměrné mzdě jsou opět nejvíce zatíženi čeští poplatníci.

Ze srovnání obou variant vyplývá, že jsou z vybraných zemí EU více zvýhodnění poplatníci v ČR, pokud uplatňují daňovou slevu na vyživované dítě oproti poplatníkům, kteří mají nárok pouze na základní slevu.

V následujících grafech 4.3.1-3 a 4.3.1-4 je nejprve srovnáno **daňové zatížení včetně zohlednění povinného sociálního a veřejného zdravotního pojištění placeného zaměstnancem** z průměrné mzdy a jejich násobků dle jednotlivých zemí pouze u varianty A a poté srovnány rozdíly varianty B oproti variantě A.

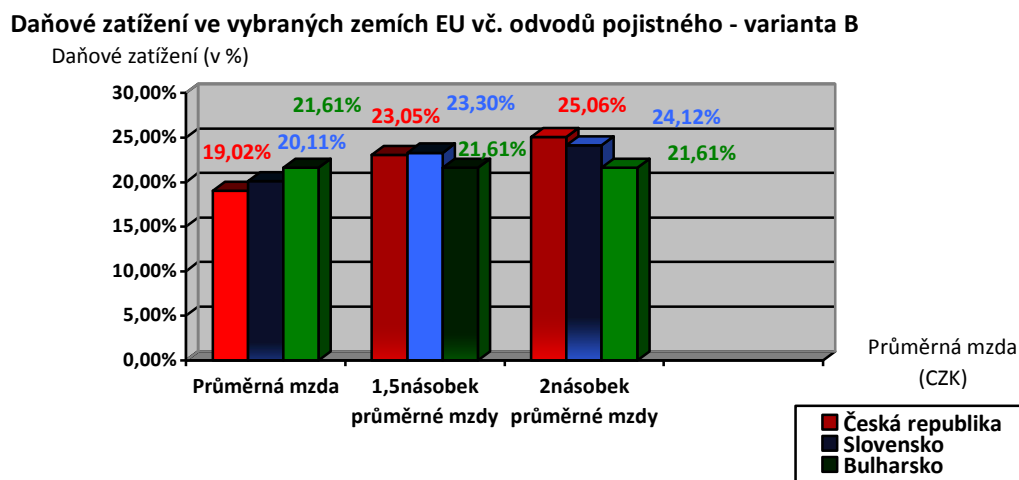
Graf. 4.3.1-3: Srovnání daňového zatížení ve vybraných zemích EU dle vzorce ETR_{T+SI} (VARIANTA A)

Srovnání daňového zatížení ve vybraných zemích EU vč. odvodů pojistného varianta A

Zdroj: vlastní zpracování

Graf. 4.3.1-4: Srovnání daňového zatížení ve vybraných zemích EU dle vzorce ETR_{T+SI} (VARIANTA B)

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu 4.3.1-3 je zřejmé, že při průměrné mzdě, jsou nejvíce daňově zatíženi poplatníci na v ČR a naopak nejméně v Bulharsku. Výše daňového zatížení v ČR činí 23,00 %, což je o 0,32 % více než na Slovensku a o 1,39 % více než v Bulharsku.

Z grafu 4.3.1-3 je patrné, že s vyšší mzdou vzrostlo daňové zatížení, které také zohledňuje odvody pojistného, avšak tohle tvrzení se netýká bulharských poplatníků, kteří mají s rostoucí mzdou stále stejné daňové zatížení. Při 1,5násobku průměrné mzdy je daňové zatížení v ČR oproti Slovensku nepatrně vyšší a to o 0,69 % a rovněž vyšší oproti Bulharsku a to o 4,09 %.

V případě dvojnásobných průměrných mezd jsou veškeré odvody rovněž nejvyšší v ČR. Největší rozdíl činí 5,43 % a to při porovnání ČR s Bulharskem, se Slovenskem pouze 1,63 %.

U varianty B z grafu 4.3.1-4 vyplývá, že při průměrné mzdě, jsou nejvíce daňově zatíženi poplatníci v Bulharsku a nejméně v ČR. Ve srovnání varianty B s variantou A je v ČR rozdíl nižší o 3,98 %, na Slovensku nižší o 2,57 % a Bulharsko je beze změny.

Jsou-li průměrné mzdy v 1,5násobné výši, tak nejvíce odvádí ze svých mezd na daních vč. pojistného poplatníci na Slovensku a pouze o 0,25 % méně v ČR a nejnižší odvody jsou v Bulharsku. Ve srovnání varianty B s variantou A je daňového zatížení v ČR nižší o 2,65 %, na Slovensku nižší o 1,71 % a v Bulharsku opět nedochází ke změně.

Při dvojnásobné průměrné mzdě je nejvyšší daňové zatížení v ČR a nejnižší v Bulharsku. Oproti variantě A jsou při uplatnění obou slev odvody ze mzdy v ČR o 1,98 % nižší, na Slovensku o 1,29 % nižší a v Bulharsku opět bez rozdílu.

Dílčí závěr

Při analýze varianty A, tedy při uplatnění pouze základní slevy jsou nejvíce zatíženi odvody z mezd poplatníci v ČR. S rostoucí mzdou se zvětšují rozdíly mezi jednotlivými zeměmi, ale nejsou příliš výrazné jako u grafu 4.3.1-1.

U varianty B, tedy při uplatnění obou slev při průměrné mzdě jsou nejvíce daňově zatíženi poplatníci v Bulharsku a nejméně v ČR. Ovšem při nadprůměrné mzdě jsou nejvíce zatíženi slovenští a čeští poplatníci a rozdíl mezi nimi je minimální.

Ze srovnání obou variant vyplývá, že jsou z vybraných zemí EU více zvýhodněni poplatníci v ČR, pokud uplatňují daňovou slevu na vyživované dítě oproti poplatníkům, kteří mají nárok pouze na základní slevu.

Z analýzy obou ukazatelů daňového zatížení vyplývá, že pokud nejsou uplatňovány odpočty od základu daně nebo slevy na dani, tak s rostoucím příjmem je daňové zatížení stále proporcionální, avšak pokud jsou uplatňovány, tak se daňové zatížení zvyšuje.

4.3.2 Výpočet daňové progresivity

Sazby daní z příjmů FO, konkrétně ze závislé činnosti, jsou ve všech třech vybraných zemích proporcionální, znamená to, že všem poplatníkům při různé výši příjmů je vypočítávána daň stejným procentem. Avšak daňová progresivita není vždy proporcionální (viz následující výpočty v tabulkách 4.3.2-1 až 4.3.2-6).

Jelikož sazba daně nemá potřebnou vypovídací schopnost, je nutné vzít v úvahu také nezdánitelné části základu daně a slevy na dani, jež jsou v každé zemi odlišné, anebo se vůbec nevyskytují.

V následujících tabulkách jsou vypočítané daňové progresivity v jednotlivých zemích.

Tab. 4.3.2-1: Daňová progresivita ve vybraných zemích EU – porovnání průměrné mzdy a 1,5násobku průměrné mzdy u varianty A

Položka	Česká republika		Slovensko		Bulharsko	
	Průměrná mzda	1,5násobek průměrné mzdy	Průměrná mzda	1,5násobek průměrné mzdy	Průměrná mzda	1,5násobek průměrné mzdy
Hrubá mzda	291 828,0	437 742,0	243 345,60	365 018,40	110 435,05	165 652,58
Daň	35 010,0	64 335,0	22 592,39	42 663,70	9 618,89	14 428,34
Progresivita daně	1,68		1,78		1,00	

Zdroj: Vlastní zpracování a výpočty

Při analýze intervalové daňové progresivity průměrné mzdy a 1,5násobku průměrné mzdy u varianty A je nejvyšší daňová progresivita na Slovensku a nejnižší v Bulharsku. Dle stupně daňové progrese je daň progresivní v ČR a na Slovensku, jelikož výsledek vyšel vyšší než 1, a proporcionální v Bulharsku, jelikož výsledek se rovná 1 (viz Tab. 4.2-2 interpretace aplikovaného vzorce 4.8)

Tab. 4.3.2-2: Daňová progresivita ve vybraných zemích EU – porovnání průměrné mzdy a 1,5násobku průměrné mzdy u varianty B

Položka	Česká republika		Slovensko		Bulharsko	
	Průměrná mzda	1,5násobek průměrné mzdy	Průměrná mzda	1,5násobek průměrné mzdy	Průměrná mzda	1,5násobek průměrné mzdy
Hrubá mzda	291 828	437 742	243 345,60	365 018,40	110 435,05	165 652,58
Daň	23 406	52 731	16 318,34	36 389,65	9 618,89	14 428,34
Progresivita daně	2,51		2,46		1,00	

Zdroj: Vlastní zpracování a výpočty

Při analýze intervalové daňové progresivity průměrné mzdy a 1,5násobku průměrné mzdy u varianty B je nejvyšší daňová progresivita v ČR a nejnižší v Bulharsku. Dle stupně daňové progrese je daň opět progresivní v ČR a na Slovensku, jelikož výsledek vyšel vyšší než 1, a proporcionální v Bulharsku, jelikož výsledek se rovná 1.

Tab. 4.3.2-3: Daňová progresivita ve vybraných zemích EU – porovnání 1,5 násobku průměrné mzdy a 2násobku průměrné mzdy u varianty A

Položka	Česká republika		Slovensko		Bulharsko	
	1,5násob. průměrné mzdy	2násobek průměrné mzdy	1,5násob. průměrné mzdy	2násobek průměrné mzdy	1,5násob. průměrné mzdy	2násobek průměrné mzdy
Hrubá mzda	437 742,0	583 656,0	365 018,40	486 691,20	165 652,58	220 870,10
Daň	64 335,0	93 660,0	42 663,70	60 402,85	14 428,34	19 237,79
Progresivita daně	1,37		1,25		1,00	

Zdroj: Vlastní zpracování a výpočty

Při analýze daňové progresivity 1,5násobku průměrné mzdy a 2násobku průměrné mzdy u varianty A je nejvyšší daňová progresivita v ČR a nejnižší v Bulharsku. Daňová progresivita zvolených zemí se ani v tomto intervalu nezměnila.

Tab. 4.3.2-4: Daňová progresivita ve vybraných zemích EU – porovnání 1,5násobku průměrné mzdy a 2násobku průměrné mzdy u varianty B

Položka	Česká republika		Slovensko		Bulharsko	
	1,5násob. průměrné mzdy	2násobek průměrné mzdy	1,5násob. průměrné mzdy	2násobek průměrné mzdy	1,5násob. průměrné mzdy	2násobek průměrné mzdy
Hrubá mzda	437 742,0	583 656,0	365 018,40	486 691,20	165 652,58	220 870,10
Daň	52 731,0	82 056,0	36 389,65	54 128,80	14 428,34	19 237,79
Progresivita daně	1,67		1,46		1,00	

Zdroj: Vlastní zpracování a výpočty

Při analýze daňové progresivity 1,5násobku průměrné mzdy a 2násobku průměrné mzdy u varianty B je nejvyšší daňová progresivita rovněž v ČR a nejnižší v Bulharsku. Daňová progresivita vybraných zemí je také beze změn.

Následující tabulky srovnávají daňové progresivity v obou variantách ve zvolených zemích.

Tab. 4.3.2-5: Porovnání daňové progresivity ve vybraných zemích EU – varianta A

Progresivita	Česká republika	Slovensko	Bulharsko
Progresivita při porovnání průměrné mzdy a 1,5násobku průměrné mzdy	1,68	1,78	1,00
Progresivita při porovnání 1,5násob. průměrné mzdy a 2násobku průměrné mzdy	1,37	1,25	1,00

Zdroj: Vlastní zpracování a výpočty

Tab. 4.3.2-6: Porovnání daňové progresivity ve vybraných zemích EU – varianta B

Progresivita	Česká republika	Slovensko	Bulharsko
Progresivita při porovnání průměrné mzdy a 1,5násobku průměrné mzdy	2,51	1,78	1,00
Progresivita při porovnání 1,5násob. průměrné mzdy a 2násobku průměrné mzdy	1,67	1,25	1,00

Zdroj: Vlastní zpracování a výpočty

Daňová progresivita ve zvolených zemích je nejvyšší u poplatníků pobírající nižší příjmy u progresivní daně, u proporcionální je samozřejmě neměnná a ve výši jedna.

Pro progresivní daň platí, že efektivní sazba daně (daňové zatížení) roste s růstem důchodu, což dokazují výpočty v Tab. 4.3.1.1-1 pro ČR a Tab. 4.3.1.2-1 pro Slovensko a pro proporcionální daň platí, že s růstem důchodu se jeho míra zdanění nemění, což dokazuje Tab. 4.3.1.3-1 pro Bulharsko.

4.3.3 Srovnání čistých mezd ve vybraných zemích EU

Dle údajů uvedených v Tab. 4.3.1.1-1 pro Českou republiku, Tab. 4.3.1.2-1 pro Slovensko a Tab. 4.3.1.3-1 pro Bulharsko jsou vypočteny čisté roční mzdy v těchto zemích. V následujících dvou tabulkách je provedeno srovnání podílů průměrných čistých ročních mezd k průměrným hrubým ročním mzdám příslušných zemí.

Tab. 4.3.3-1: Varianta A - Srovnání čistých mezd ve vybraných zemích EU za rok 2011

Stát	Zvolené násobky	Hrubá mzda (CZK)	Čistá mzda (CZK)	Podíl čisté mzdy k hrubé mzdě (v %)
Česká republika	1	291 828,00	224 716,00	77,00
	1,5	437 742,00	325 255,00	74,30
	2	583 656,00	425 793,00	72,95
Slovensko	1	243 345,60	188 144,90	77,32
	1,5	365 018,40	273 712,05	74,99
	2	486 691,20	363 044,97	74,59
Bulharsko	1	110 435,05	86 570,04	78,39
	1,5	165 652,58	129 855,06	78,39
	2	220 870,10	173 140,07	78,39

Zdroj: Vlastní zpracování a výpočty

Ve variantě A, kdy poplatník uplatňuje pouze základní slevu, zůstane při všech zvolených násobcích průměrné mzdy procentuálně nejvyšší část z hrubé mzdy bulharskému poplatníkovi a nejmenší část českému poplatníkovi, jak je patrné z této tabulky 4.3.3-1.

Ve variantě B, kdy poplatník uplatňuje slevu na 1 vyživované dítě po celé zdaňovací období, při průměrné mzdě dostane procentuálně nejvyšší část z hrubé mzdy český poplatník a nejnižší část bulharský poplatník, při 1,5násobku průměrné mzdy obdrží nejvyšší čistou mzdu bulharský poplatník a nejméně slovenský poplatník, při dvojnásobné průměrné mzdě je vyplacena nejvyšší čistá mzda opět bulharskému poplatníkovi a nejmenší čistá mzda českému poplatníkovi, jak je patrné z následující tabulky 4.3.3-2.

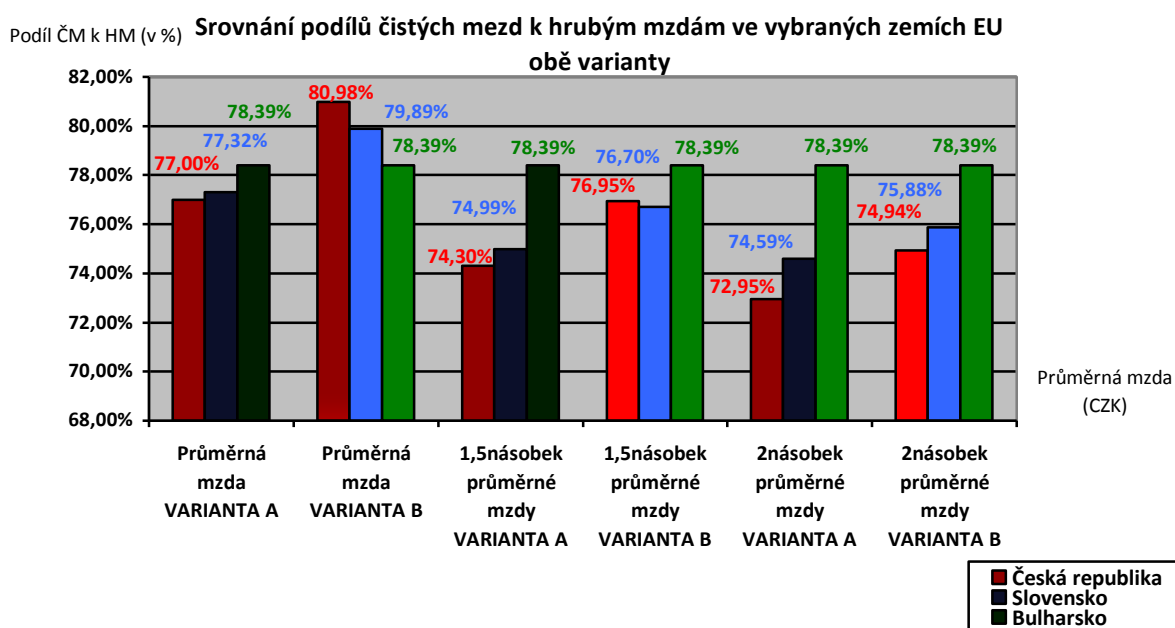
Tab. 4.3.3-2: Varianta B - Srovnání čistých mezd ve vybraných zemích EU za rok 2011

Stát	Zvolené násobky	Hrubá mzda (CZK)	Čistá mzda (CZK)	Podíl čisté mzdy k hrubé mzdě (v %)
Česká republika	1	291 828,00	236 320,00	80,98
	1,5	437 742,00	336 859,00	76,95
	2	583 656,00	437 397,00	74,94
Slovensko	1	243 345,60	194 419,00	79,89
	1,5	365 018,40	279 986,10	76,70
	2	486 691,20	369 319,02	75,88
Bulharsko	1	110 435,05	86 570,04	78,39
	1,5	165 652,58	129 855,06	78,39
	2	230 367,62	173 140,07	78,39

Zdroj: Vlastní zpracování a výpočty

Z předchozích dvou tabulek vychází následující graf 4.3.3-1, který zobrazuje obě varianty srovnání podílů čistých ročních mezd k hrubým ročním mzdám při všech zvolených násobcích průměrné mzdy.

Graf 4.3.3-1: Srovnání podílů čistých ročních mezd k hrubým ročním mzdám ve vybraných zemích EU – obě varianty

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafického srovnání čistých mezd u obou variant při průměrné mzdě vyplývá, že největší podíl z hrubé mzdy obdrží čeští poplatníci, kteří mají nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě, než kdyby uplatňovali pouze základní slevu.

Při 1,5násobku průměrné mzdy dostanou v obou variantách největší čistou mzdu bulharští poplatníci, i přestože neuplatňují žádné daňové zvýhodnění, při nároku na slevu na vyživované dítě dostanou o 0,25 % více čisté mzdy čeští poplatníci oproti slovenským, kdežto při základní slevě je to naopak, více obdrží slovenští poplatníci, a to o 0,69 %.

V případě, že je průměrná mzda v dvojnásobné výši, opět v obou variantách získají nejvyšší čistou mzdu bulharští poplatníci a v obou variantách nejnižší čistou mzdu čeští poplatníci.

Dílčí závěr

Daňové zatížení a daňovou progresivitu ovlivňuje nejen výše sazby daně z příjmů, ale také daňové slevy a nezdanitelná část základu daně. V České republice je uplatňována daňová sleva na poplatníka, kdežto na Slovensku nezdanitelná část základu daně na poplatníka.

V České republice jsou daňové slevy stanoveny absolutní částkou, která je stejná pro všechny poplatníky bez ohledu na jejich výši příjmu. Z toho vyplývá, že u vyšších příjmů již tato sleva nemá takový vliv jako u příjmů nižších. Může se stát, že vlivem daňových slev poplatník nemusí odvést žádnou daňovou povinnost, tedy efektivní sazba daně je nulová. Výše slovenské nezdanitelné části základu daně na poplatníka je omezena výši poplatníkovy základu daně, který je stanoven násobkem životního minima. Při velmi nadprůměrných mzdách je tato nezdanitelná část nulová.

V České republice existuje daňové zvýhodnění na vyživované dítě, což je také daňová sleva stanovená absolutní částkou. Ve slovenském daňovém zákoně je nazvána jako daňový bonus, který je upravován k 1. 7. kalendářního roku dle změn životního minima, tzn., že prvních 6 měsíců zdaňovacího období je určitá výše daňového bonusu a dalších 6 měsíců je již jiná výše.

Kdyby byl dále zkoumán vývoj daňové progresivity při stále vyšších násobcích průměrné mzdy, tak by se stupeň progrese u progresivní daně změnil, jelikož s rostoucím příjmem konverguje k číslu jedna a po překročení určité hranice bude dále klesat, tudíž se změní v regresivní charakter daně.

5. Závěr

V některých evropských postkomunistických zemích v rámci daňových reforem byla změněna progresivní sazba daně a místo ní zavedena tzv. rovná daň (Flat Tax), to znamená proporcionální sazba daně. Jde o to, že příjmy jsou zdaňovány jednotnou sazbou daně bez ohledu na jejich výši. Vybrané země, které jsem analyzovala a srovnávala, používají proporcionální sazbu daně z příjmů fyzických osob a právnických osob, avšak pouze v Bulharské republice je daňová povinnost skutečně proporcionálního charakteru v daném případě, což dokazují mé výpočty v praktické části.

Cílem diplomové práce bylo v teoretické části charakterizovat systém přímých daní zejména osobní důchodové daně a povinné odvody zaměstnanců z mezd v České republice, Slovenské republice a Bulharské republice. V praktické části analyzovat daňové zatížení, daňovou progresivitu a srovnání podílů čistých mezd k hrubým mzdám ve dvou variantách, kdy v první variantě je zkoumán zaměstnanec, který je svobodný a bezdětný, tedy uplatňuje pouze základní slevu na poplatníka a v druhé variantě zaměstnanec, s kterým žije ve společné domácnosti nezletilé dítě, na něž má nárok na slevu na dani. Na základě teoretických podkladů byly provedené výpočty, ze kterých vychází grafické znázornění a výsledky jsou vyhodnoceny.

Při psaní teoretické části, která je zaměřena na systémy přímých daní ve vybraných zemích Evropské unie, jsem hledala oficiální zdroje, které byly dostupné v elektronické podobě, a čerpala z nich, nebo podle nich ověřovala údaje. Při zjišťování informací a právních předpisů o Slovenské republice, nebyl problém, jelikož slovenština je velmi podobná češtině, ale co se týče údajů o Bulharské republice, bylo to náročnější, neboť nepoužívají latinku, ale azbuku. Na oficiálních webech, např. na národním statistickém úřadě a ministerstvech, je možnost změnit bulharský jazyk na anglický, což mi usnadnilo práci, kdežto právní předpisy byly pouze v bulharštině.

V praktické části byly pro výpočty ukazatelů použity roční průměrné mzdy v národních měnách převzaté z Národních statistických úřadů České republiky, Slovenské republiky a Bulharské republiky přepočtené na českou měnu dle kurzu České národní banky. Daňové zatížení, daňová progresivita a srovnání čistých mezd jednotlivých zemí byly zkoumány na zvolených násobcích ročních průměrných mezd.

Daňové zatížení fyzických osob bylo zjišťováno na dvou ukazatelích, prvním byl ukazatel daňového zatížení bez zohlednění plateb na sociální pojištění a veřejné zdravotní pojištění

odváděné z mezd poplatníků a v druhém ukazateli byly zahrnuté všechny odvody z mezd, tedy včetně příspěvků na sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnancem. Při analýze prvního ukazatele daňového zatížení jsem zjistila, že jsou nejvíce daňově zatíženi poplatníci v České republice, pokud uplatňují pouze základní slevu na poplatníka. S rostoucím násobkem průměrné mzdy byl rozdíl mezi jednotlivými zeměmi výraznější. U druhého ukazatele, který zahrnuje všechny odvody, tedy nejen daňovou povinnost, ale také příspěvky na sociální pojištění a veřejné zdravotní pojištění, jsem zjistila, že jsou rovněž nejvíce zatíženi čeští poplatníci, avšak rozdíly nejsou příliš výrazné, především v případě průměrné mzdy.

Jsou-li srovnány podíly čistých ročních mezd, dostane u obou ukazatelů nejnižší čistou roční mzdu český zaměstnanec a nejvyšší bulharský zaměstnanec.

Při analýze prvního ukazatele daňového zatížení, kdy poplatník uplatňuje nejen základní slevu, ale také daňové zvýhodnění na jedno vyživované dítě v případě České republiky a daňový bonus v případě Slovenské republiky, je daňové zatížení nejvyšší při průměrné mzdě v Bulharské republice, jelikož neuplatňují žádné slevy na dani či nezdanitelnou část základu daně na poplatníka, avšak při vyšších násobcích mají nejnižší daňové zatížení. Při analýze druhého ukazatele je ze stejného důvodu při průměrné mzdě nejvyšší daňové zatížení v Bulharské republice a s rostoucím příjmem je opět vyšší zatížení ve Slovenské republice a České republice.

Jsou-li srovnány podíly čistých ročních mezd, dostane při průměrné mzdě nejnižší čistou roční mzdu bulharský zaměstnanec a nejvyšší český zaměstnanec, což je způsobené daňovými slevami. Při nadprůměrné mzdě obdrží nejvyšší čistou roční mzdu bulharští zaměstnanci.

I přestože v České republice a Slovenské republice byly zavedeny tzv. „rovné sazby daně“ z příjmů, tak z výpočtů a grafů vyplývá, že s rostoucím příjmem se zvyšuje efektivní daňová sazba, tzn., že daňová povinnost má mírný progresivní charakter, což dokazují výpočty daňové progresivity. Důvodem progresivního charakteru daňové povinnosti je uplatnění daňové slevy na poplatníka, v případě České republiky a nezdanitelné části základu daně na poplatníka, v případě Slovenské republiky. V Bulharské republice tyto druhy slev, příp. nezdanitelné části základu daně již neexistují, a proto je progresivita daňové povinnosti proporcionální.

Myslím si, že význam daňových slev či nezdanitelné části základu daně má největší vliv na poplatníky pobírající nižší příjmy, a proto je pro ně výhodnější, když existuje progresivní charakter daňové povinnosti. V případě nadprůměrných příjmů, tento vliv již není příliš výrazný.

Seznam použité literatury

Odborné knihy:

BOEIJEN-OSTASZEWSKA, Ola van. (Ed.) *European Tax Handbook 2011*. 22nd ed. Amsterdam: IBFD, 2011. 930 s. ISBN 978-90-8722-093-8.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie: Úvod do problematiky*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2009. 120 s. ISBN 978-80-7357-423-9.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňové systémy v globálním světě*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2007. 272 s. ISBN 978-80-7357-320-1.

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2011. 319 s. ISBN 978-80-7357-695-0.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy členských států EU včetně Bulharska a Rumunska, legislativní základy daňové harmonizace v EU včetně Směrnice Rady 2006/112/EC*. 4. vyd. Praha: Linde, 2010. 351 s. ISBN 978-80-7201-799-7.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 27 členských států EU a Chorvatska, legislativní základy daňové harmonizace v EU včetně judikátů SD, odraz ekonomické krize v daňové politice EU*. 5. vyd. Praha: Linde, 2012. 400 s. ISBN 978-80-7201-881-9.

ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vyd. Praha: 1. VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

Právní předpisy:

Česká právní předpisy

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2011, úplná znění platná k 1. 4. 2011*. 20. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2011. 264 s. ISBN 978-80-247-3944-1.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 212/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí ve znění pozdějších předpisů

Pokyn GFŘ č. D-6 k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Slovenské právní předpisy

Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

Zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z., o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 582/2004 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady

Bulharské právní předpisy

Zákon č. 95 ze dne 24. 11. 2006 o dani z příjmů fyzických osob ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 105 ze dne 22. 12. 2006 o dani ze zisku ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 119 z roku 2002 o místních daních a poplatcích

Zákon č. 99 ze dne 16. 12. 2011 o rozpočtu Národního fondu zdravotního pojištění pro rok 2012

Internetové zdroje

About Bulgaria. *Council of Ministers of the Republic of Bulgaria* [online]. Sofia: Face Control, 2005 [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://www.government.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0159&n=000003&g=>

Bulharsko (Bulharská republika). *TripZone.cz: Váš průvodce na cestách* [online]. Praha: CMC Online s. r. o., ©2008-2011 [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://bulharsko.tripzone.cz/>

BULHARSKO. *WIKIPEDIE: Otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, stránka byla editována 1. 3. 2012, 22:23 [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Bulharsko>

BULHARSKO. Zákon č. 99 ze dne 16. 12. 2011 o rozpočtu Národního fondu zdravotního pojištění pro rok 2012. *Ministerstvo financí: Národní berní úřad* [online]. Sofia: Národní berní úřad [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.nap.bg/document?id=424>

Business.center.cz [online]. Praha: HAVIT, ©1998-2012 [cit. 2012-02-28]. ISSN1213-7235. Dostupné z: <http://business.center.cz/>

Česká republika. *TripZone.cz: Váš průvodce na cestách* [online]. Praha: CMC Online s. r. o., ©2008-2011 [cit. 2012-01-28]. Dostupné z: <http://ceska-republika.tripzone.cz>

ČESKO. *WIKIPEDIE: Otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 23. 1. 2012, 12:41 [cit. 2012-01-28]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_republika

Daň z nemovitostí v roce 2012. Vime, co se mění. *Podnikatel.cz* [online]. ©2007-2012 [cit. 2012-02-10]. ISSN 1802-8012. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/dan-z-nemovitosti-v-roce-2012-vime-co-se-meni/>

Employees under Labour Contract and Average Wages and Salaries, Fourth Quarter of 2011 *National Statistical Institute* [online]. Sofia: National Statistical Institute, ©2012 [cit. 2012-04-05]. Dostupné z: <http://www.nsi.bg/eventen.php?n=1238>

Корпоративен данък върху годишната данъчна печалба. [Firemní daň z ročního zdanitelného zisku]. *Ministerstvo financií: Národní berní úřad* [online]. Sofia: Národní berní úřad [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.nap.bg/page?id=104>

Kurzy devizového trhu. *Česká národní banka* [online]. Praha: Česká národní banka, ©2003-2012 [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp

Minulá a budoucí předsednictví EU. *Česká spořitelna* [online]. Praha: Česká spořitelna, ©2012 [cit. 2012-01-28]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/minula-a-budouci-predsednictvi-eu-d00014325>

Obyvatelstvo. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, ©2012 [cit. 2012-01-28]. Dostupné z: http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_lide

Počet obyvateľov SR k 30. septembru 2011. *Štatistický úrad Slovenskej republiky* [online]. Bratislava: Štatistický úrad SR, ©2012 [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=40930>

Podklad k Daňovej reforme. *Ministerstvo financií Slovenskej republiky* [online]. Bratislava: Ministerstvo financií Slovenskej republiky, ©2005, aktualizované 14. 7. 2005 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3996>

Pomôcky. *Portál sekcie daňovej Finančného riaditeľstva SR*. [online]. Bratislava: Daňové riaditeľstvo SR, ©2004 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: http://www.drsl.sk/drsl/slovak/danovy_subjekt/brozury_a_letaky/data/dan_bonus_2011.pdf

Priame dane. *Ministerstvo financií Slovenskej republiky* [online]. Bratislava: Ministerstvo financií Slovenskej republiky, ©2005 [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3836>

Priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR v roku 2009. *Štatistický úrad Slovenskej republiky* [online]. Bratislava: Štatistický úrad SR, ©2012 [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/files/mzda2009.pdf>

Priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR v roku 2010. *Štatistický úrad Slovenskej republiky* [online]. Bratislava: Štatistický úrad SR, ©2012 [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/files/mzda2010.pdf>

Priemerná mesačná mzda v hospodárstve SR v roku 2011. *Štatistický úrad Slovenskej republiky* [online]. Bratislava: Štatistický úrad SR, ©2012, 6. 3. 2012 [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=35593>

Průměrné mzdy - 4. čtvrtletí 2011. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ©2012, 9. 3. 2012 [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpmz030912.doc>

Преброяване на населението и жилищния фонд в Република България 2011. [Sčítání lidu, domů a bytů v Bulharské republice v roce 2011]. *Národní statistický úřad* [online]. Sofia: Národní statistický úřad, ©2012 [cit. 012-03-09]. Dostupné z: <http://censusresults.nsi.bg/Census/>

Slovensko (Slovenská republika). *TripZone.cz: Váš průvodce na cestách* [online]. Praha: CMC Online s. r. o., ©2008-2011 [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <http://slovensko.tripzone.cz/>

Slovensko. *WIKIPEDIE: Otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, stránka byla naposledy aktualizována 12. 1. 2012, 10:26 [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Slovensko>

SLOVENSKO. Zákon č. 460/1992 ze dne 1. září 1992 Ústava Slovenskej republiky. In: *Elektronická Zbierka zákonov*. Dostupné z: <http://www.zbierka.sk/Dokumenty/Download/36/Default.aspx>

Social Insurance Code. *National Social Security Institute* [online]. Sofia: Národní ústav sociálního zabezpečení, ©2012 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.noi.bg/en/legislationen>

Структура на данъчната система в България. [Struktura daňového systému v Bulharsku]. *Ministerstvo financí Bulharské republiky* [online]. Sofia: Ministerstvo financí Bulharské republiky [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://www.minfin.bg/bg/page/172>

Taxation Trends in the European Union [online]. 2011 Edition. Luxemburg: European Communities & EUROSTAT, 2011. [cit. 2012-]. 428 p. ISBN 978-92-79-19644-7. Dostupné z: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.htm

Uplatnenie daňovej straty. *Podnikam.SK* [online]. ©2007-2012 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <http://www.podnikam.webnoviny.sk/uctovnictvo/uctovnictvo/uplatnenie-danovej-straty37450/16427>

Výška životného minima. *Finance.sk* [online]. Brno: Finance media SK, ©2000-2012 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://www.finance.sk/hospodarstvo/socialna-sfera/zivotne-minimum/>

ЗАКОН ЗА МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ. [Zákon č. 117 ze dne 10. 12. 1997 o místních daních a poplatcích.] *Lex.bg: Bulharský portál zákonů*. [online]. Sofia: ©Lex.bg [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://lex.bg/laws/ldoc/2134174720>

Zákony pre ľudí [online]. Žilina: ©S-ESPI, 2010-2012 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: www.zakonypreludi.cz

Zákony pro lidi [online]. Zlín: AION CS, ©2010-2012 [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz

Здравноосигурителни вноски. [Zdravotní pojištění]. *Ministerstvo financí: Národní berní úřad* [online]. Sofia: Národní berní úřad [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.nap.bg/page?id=187>

Zmeny v zákone o dani z príjmov od 1. 1. 2011. *Podnikajte.sk* [online]. Zvolen: Webygroup.sk, ©2005-2012 [cit. 2012-02-27]. ISSN 1338-2187. Dostupné z: <http://www.podnikajte.sk/prevadzka-firmy/c/337/category/dane-a-odvody/article/zmeny-zakon-o-dani-z-prijmov-2011.xhtml>

Životné minimum od 1. 7. 2011. *Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky* [online]. Bratislava: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, publikované 3. 11. 2011 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://www.employment.gov.sk/zivotne-minimum-od-172011.html>

Příspěvky na webových stránkách:

ŠIROKÝ, Jan. Některé poznámky k vypovídací schopnosti pojmů „rovná daň a „ekologická daň“. In: <http://kvf.vse.cz/> [online]. [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: http://kvf.vse.cz/wp-content/uploads/2010/06/1218123615_sb_%C5%A0irokjn.pdf

Elektronické příspěvky

ŠIROKÝ, Jan a Kateřina MAKOVÁ. Změny v daňové progresivitě u daně z příjmů fyzických osob zaměstnance v České republice v letech 1993 - 2008. *Diskusní příspěvek ekonomického kroužku výzkumného centra PEF*. In: [online]. Brno, 2008, 14(3) [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: http://vyzyc.pef.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=39500;download=40989;lang=cz

Seznam zkratk

BGN	Bulharský lev
CEFTA	Central Europe Free Trade Area (Středoevropské sdružení volného obchodu)
CZK	česká koruna (Kč)
DP	Daňové přiznání
DZD	Dílčí základ daně
DzP FO	Daň z příjmů fyzických osob
DzP PO	Daň z příjmů právnických osob
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Evropská banka pro obnovu a rozvoj)
ETR	Effective Tax Rate (Efektivní daňová sazba)
ETR _{T+SI}	Efektivní daňová sazba včetně plateb sociálního a veřejného zdravotního pojištění
EUR	Euro
FO	Fyzická osoba
GDP	Gross Domestic Product
HDP	Hrubý domácí produkt
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development
MMF	Mezinárodní měnový fond
NČZD	Nezdanitelná část základu daně
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PM	Příjem manželky
PO	Právnická osoba
Sb.	Sbírka
SEI	Středoevropská iniciativa
SI	Social Insurance (Sociální pojištění)
T	Tax (Daňová povinnost)
WTO	World Trade Organisation (Světová obchodní organizace)
Y	Důchod
ZČ	Závislá činnost
ZD	Základ daně

Seznam tabulek

Tab. 3.1-1: Základní charakteristika České republiky

Tab. 3.1-2: Slevy na dani z příjmů FO v roce 2011

Tab. 3.1-3: Sazby sociálního pojištění

Tab. 3.2-1: Základní charakteristika Slovenské republiky

Tab. 3.2.1.1-1: Nezdanitelné části základu daně v roce 2012

Tab. 3.2.1.1-2: Nezdanitelné části základu daně v roce 2011

Tab. 3.2.1.1-3: Sazby sociálního a veřejného zdravotního pojištění

Tab. 3.3-1: Základní charakteristika Bulharska

Tab. 4.2-1: Interpretace progresivity průměrné sazby

Tab. 4.2-2: Interpretace progresivity daňové povinnosti

Tab. 4.2-3: Interpretace progresivity příjmu po zdanění

Tab. 4.3.1.1-1: Daňové zatížení zaměstnance v České republice v roce 2011

Tab. 4.3.1.2-1: Daňové zatížení zaměstnance ve Slovenské republice v roce 2011

Tab. 4.3.1.3-1: Daňové zatížení zaměstnance v Bulharské republice v roce 2011

Tab. 4.3.2-1: Daňová progresivita ve vybraných zemích EU – porovnání průměrné mzdy a 1,5násobku průměrné mzdy u varianty A

Tab. 4.3.2-2: Daňová progresivita ve vybraných zemích EU – porovnání průměrné mzdy a 1,5násobku průměrné mzdy u varianty B

Tab. 4.3.2-3: Daňová progresivita ve vybraných zemích EU – porovnání průměrné mzdy a 2násobku průměrné mzdy u varianty A

Tab. 4.3.2-4: Daňová progresivita ve vybraných zemích EU – porovnání průměrné mzdy a 2násobku průměrné mzdy u varianty B

Tab. 4.3.2-5: Porovnání daňové progresivity ve vybraných zemích EU – varianta A

Tab. 4.3.2-6: Porovnání daňové progresivity ve vybraných zemích EU – varianta B

Tab. 4.3.3-1: Varianta A - Srovnání čistých mezd ve vybraných zemích EU za rok 2011

Tab. 4.3.3-2: Varianta B - Srovnání čistých mezd ve vybraných zemích EU za rok 2011

Seznam grafů

Graf 4.3.1-1: Srovnání daňového zatížení ve vybraných zemích EU dle vzorce ETR (VARIANTA A)

Graf 4.3.1-2: Srovnání daňového zatížení ve vybraných zemích EU dle vzorce ETR (VARIANTA B)

Graf 4.3.1-3: Srovnání daňového zatížení ve vybraných zemích EU dle vzorce ETR_{T+SI} (VARIANTA A)

Graf 4.3.1-4: Srovnání daňového zatížení ve vybraných zemích EU dle vzorce ETR_{T+SI} (VARIANTA B)

Graf 4.3.3-1: Srovnání podílů čistých ročních mezd k hrubým ročním mzdám ve vybraných zemích EU – obě varianty

Seznam obrázků

Obr. 3.1-1: Vlajka ČR

Obr. 3.1-2: Poloha ČR v Evropě

Obr. 3.1-3: Státní znak ČR

Obr. 3.2-1: Vlajka SR

Obr. 3.2-2: Poloha SR v Evropě

Obr. 3.2-3: Státní znak SR

Obr. 3.3-1: Vlajka Bulharska

Obr. 3.3-2: Poloha Bulharska v Evropě

Obr. 3.3-3: Státní znak Bulharska

Seznam schémat

Schéma 3.1-1: Systém přímých daní v ČR

Schéma 3.2-1: Systém přímých daní na Slovensku

Schéma 3.3-1: Systém přímých daní v Bulharsku

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

27. 4. 2012

.....*Petra Tomisová*.....
Bc. Petra Tomisová

Seznam příloh

Příloha č. 1: OECD Classification Taxes¹ (Klasifikace daní dle OECD)²

Příloha č. 2: Souhrnné výpočty – Česká republika

Příloha č. 3: Souhrnné výpočty – Slovenská republika

Příloha č. 4: Souhrnné výpočty – Bulharská republika

¹ OECD. Definition of Taxes. In: *Revenue Statistics* [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/daf/mai/pdf/eg2/eg2963e.pdf>

² KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.